



LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2014 m. balandžio 8 d.
Vilnius

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Artūro Drigoto (pranešėjas), Ramūno Gadliausko ir Virginijos Volskienės (kolegijos pirmininkė),

teismo posėdyje rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjų akcinės bendrovės DNB bankas, uždarnosios akcinės bendrovės „G4S Lietuva“, akcinės bendrovės SEB bankas, akcinės bendrovės „Swedbank“ ir atsakovo Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos apeliacinius skundus dėl Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. birželio 18 d. sprendimo administracinėje byloje pagal pareiškėjų akcinės bendrovės DNB bankas, uždarnosios akcinės bendrovės „G4S Lietuva“, akcinės bendrovės SEB bankas, akcinės bendrovės „Swedbank“ skundus atsakovui Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybai, tretiesiems suinteresuotiems asmenims uždarajai akcinei bendrovei „Eurocash1“, uždarajai akcinei bendrovei „First Data Lietuva“ dėl nutarimo dalių panaikinimo.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė:

I.

1. Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba (toliau – ir Taryba, KT), atlikusi tyrimą pagal uždarnosios akcinės bendrovės „Eurocash1“ (toliau – ir UAB „Eurocash1“, Eurocash1) pareiškimą, 2012 m. gruodžio 20 d. nutarimu Nr. 2S-15 (Konkurencijos tarybos tyrimo byla, 90 t., b. l. 1–63) (toliau – ir Nutarimas, nutarimas Nr. 2S-15) nutarė:

(1) pripažinti, kad akcinė bendrovė SEB bankas (toliau – ir AB SEB bankas, SEB bankas) ir uždaroji akcinė bendrovė „G4S Lietuva“ (toliau – ir UAB „G4S Lietuva“, G4S), akcinė bendrovė „Swedbank“ (toliau – ir „Swedbank“, Swedbank) ir UAB „G4S Lietuva“, akcinė bendrovė DNB bankas (toliau – ir AB DNB bankas, DNB bankas, DNB) ir UAB „G4S Lietuva“, sudariusios konkurenciją ribojančius susitarimus dėl pinigų tvarkymo paslaugų pirkimo iš UAB „G4S Lietuva“ (toliau – ir ginčijami susitarimai, nagrinėjami susitarimai, nagrinėjamos sutartys), pažeidė Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo (toliau – ir KĮ, Įstatymas) 5 straipsnio 1 dalį ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – ir SESV) 101 straipsnio 1 dalį;

(2) už pirmame punkte nurodytą pažeidimą ūkio subjektams skyrė baudas: SEB bankui – 24 808 200 Lt, „Swedbank“ – 14 243 600 Lt, DNB bankui – 8 630 200 Lt, UAB „G4S Lietuva“ – 9 437 800 Lt;

(3) nutraukė procedūrą dėl UAB „G4S Lietuva“ veiksmų atitikties KĮ 7 straipsnio reikalavimams ir pripažino, kad nėra pagrindo imtis priemonių taikant SESV 102 straipsnį;

(4) nutraukė procedūrą dėl uždarnosios akcinės bendrovės „First Data Lietuva“ (toliau – ir UAB „First Data Lietuva“) veiksmų atitikties KĮ 5 straipsnio reikalavimams ir pripažino, kad nėra pagrindo imtis priemonių taikant SESV 101 straipsnį;

2. Konkurencijos tarybos Nutarime konstatuota, kad nagrinėjamu atveju KĮ 5 straipsnio bei SESV 101 straipsnio reikalavimai buvo pažeisti SEB bankui ir G4S, „Swedbank“ ir G4S, DNB bankui ir G4S sudarius įsipareigojimo pirkti iš vieno tiekėjo susitarimus. Dėl šių susitarimų buvo ar galėjo būti ribojamos pinigų tvarkymo paslaugų teikėjų galimybės įeiti į rinką ir plėstis joje bei inkasavimo paslaugų teikėjų galimybės įeiti į inkasavimo su pinigų įskaitymu tiesiogiai nuotolinio ryšio su banku būdu rinką ir plėstis joje.

3. Pareiškėjas UAB „G4S Lietuva“ skundu (I t., b. l. 192–247) kreipėsi į teismą, prašydamas panaikinti Konkurencijos tarybos nutarimą Nr. 2S-15. G4S pateikė tokius esminius argumentus:

(1) Konkurencijos taryba Nutarime netinkamai apibrėžė atitinkamas rinkas, t. y. rinkas apibrėžė per siaurai. Atitinkama rinka, kurioje konkuruoja G4S, yra inkasavimo paslaugų rinka, kuri apima pinigų pervežimą ir jų apdorojimą. Be to, inkasavimas su netiesioginiu pinigų įskaitymu (t. y. per tarpines sąskaitas) patenka į tą pačią inkasavimo paslaugų rinką.

(2) Ginčijamais susitarimais nebuvo sukurtas patekimo į rinką barjeras. Tarybos tyrimo išvados yra nepagrįstos ir remiasi formalia tirtų sutarčių tarp ūkio subjektų tekstų analize, atsiribojant nuo būtinos sutarčių sąlygų analizės ekonominiame ir teisiniame kontekste. Be to, daugelis Tarybos išvadų yra hipotezės, nepagrįstos konkrečių bankų rizikų vertinimais. Pareiškėjas akcentavo, kad Tarybos atliktas tyrimas neatitiko ankstesnių 2001 m., 2004 m. Tarybos vertinimų dėl atitinkamos rinkos. Be to, netinkamai įvykdytos apklausos, susijusios su rinkos nustatymu.

(3) Tarybos išvados dėl išimtinio susitarimų buvimo yra nepagrįstos. Akcentuotina, kad paslaugų pirkėjo teisė bet kada nutraukti paslaugų sutartį eliminuoja išvadas dėl išimtinio pirkimo susitarimo buvimo. Pareiškėjas nurodė ir iš civilinės teisės kylančias nuostatas, pagal kurias bankai turi teisę rinktis paslaugų teikėją. Kompensacijos, kurias bankai būtų turėję mokėti, buvo tokios nežymios, kad negalėjo lemti bankų sprendimo, iš ko pirkti paslaugas. Tarybos išvados dėl to, kas bankus skatino iš G4S pirkti paslaugas, nepagrįstos ekonomine analize, sutarčių nuostatų analizė yra izoliuota. Be to, Taryba nepagrindė, kad apskritai egzistavo bankų paklausa dėl kitų ūkio subjektų paslaugų.

(4) Taryba neįrodė konkurencijos ribojimo padarinių. Pažymėta, kad tyrimo metu netinkamai nustatyti patekimo į atitinkamas rinkas barjerai. Be to, patekimo į rinką kliūtys buvo ne Tarybos tirti susitarimai, o egzistuojantys patekimo į rinką barjerai. Taip pat Konkurencijos taryba neįrodė, kad nors vienas ūkio subjektas nuo 2007 m. galėjo peržengti įstatymų ir bankų keliamus patirties, patikimumo, reputacijos reikalavimus ir teikti atitinkamas pinigų tvarkymo ir kitas paslaugas. Taip pat tyrimo metu nebuvo įrodyta ir tirta, ar bent vienas ūkio subjektas galėtų ir planuotų peržengti finansinius patekimo į rinką barjerus.

(5) Pareiškėjas taip pat pažymėjo, kad Konkurencijos taryba privalėjo tyrimo metu atlikti kontrafaktinę analizę (t. y. iširti, kas būtų įvykę rinkoje, jeigu nebūtų bylai aktualių sutarčių), tačiau to nepadarė. Be to, Taryba neįrodė padarinių ir kitiems konkurencijos parametrams: žalos potencialiai konkurencijai, faktinei konkurencijai, žalos vartotojams, žalos rinkos struktūrai. Rinkos struktūra nepasikeitė dėl tirtų susitarimų. Taryba klaidingai vertino ginčijamus susitarimus kaip visumą.

(6) G4S pabrėžė, kad Tarybos tirtu atveju nebuvo įtakos prekybai tarp ES valstybių narių. Be to, pareiškėjo ir bankų sudarytoms sutartims turėjo būti pritaikyta išimtis pagal KĮ 6

straipsnį, nes tirtomis pinigų tvarkymo ir inkasavimo sutartimis skatinamas šių paslaugų tobulinimas bei efektyvinimas, gerinama paslaugų kokybė. Be to, nagrinėjamos sutartys sudarė galimybes vartotojams gauti papildomos naudos. Pažymėta, kad pareiškėjo ir bankų sutartys nelemia susitariančiųjų veiklos apribojimų, kurie nėra būtini KĮ 6 straipsnyje nurodytiems tikslams pasiekti. Nagrinėjamos sutartys neriboja konkurencijos didelėje rinkos dalyje.

(7) Pareiškėjas taip pat akcentavo esminius procedūrinius pažeidimus, kuriuos padarė Taryba. Pažymėta, kad tyrimo metu nepagrįstai atsisakyta nagrinėti tyrimo nutraukimo pagrindus, pareiškėjui prisiimant įsipareigojimus (KĮ 28 straipsnio 3 dalies 2 punktas). Be to, pažeisti teisės aktų reikalavimai, Nutarime nepagrįstai neatskleidus svarbios informacijos, kuria grindžiami Nutarimo motyvai. Taryba neįvykdė privalomų tyrimo procedūrų. Procedūriniai pažeidimai lėmė pagrindinių taisyklių, turėjusių užtikrinti objektyvų visų aplinkybių vertinimą bei sprendimo pagrįstumą, pažeidimą.

(8) G4S nesutiko ir su Nutarimu skirtos baudos dydžiu. Pažymėta, kad Taryba netinkamai taikė KĮ ir Baudų, skiriamų už Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo pažeidimus, dydžio nustatymo tvarkos aprašo, patvirtinto 2012 m. sausio 18 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 64, (toliau – ir Aprašas) nuostatas. Netinkamai nustatyta pardavimų vertės dalis, naudojama baziniam baudos dydžiui įvertinti. Nepagrįstai nustatytas susitarimų pavojingumas, nes susitarimai nėra pavojingi, nevertintos kitos svarbios pavojingumą padedančios nustatyti aplinkybės. Be to, Taryba netinkamai įvertino pažeidimo pobūdį. Vertindama tariamo pažeidimo pavojingumą, Taryba netinkamai nustatė bendrą rinkos dalį. Be to, netinkamai nustatyta pažeidimo trukmė. Taryba, skirdama baudą, nevertino atsakomybę lengvinančių aplinkybių. Tarybos skirtos baudos prieštarauja teismų praktikai.

4. Pareiškėjas SEB bankas skunde (VI t., b. l. 1–108) prašė panaikinti Nutarimo rezoliucinės dalies 1 punktą ta apimtimi, kuria AB SEB bankas pripažintas pažeidusiu KĮ 5 straipsnio 1 dalį bei SESV 101 straipsnio 1 dalį, taip pat panaikinti Nutarimo rezoliucinės dalies 2.1 punktą, kuriuo AB SEB bankas skirta 24 808 200 Lt dydžio bauda. Pareiškėjas pateikė tokius esminius argumentus:

(1) Konkurencijos taryba neįrodė būtinojo KĮ 5 straipsnio (SESV 101 straipsnio) pažeidimo elemento – susitarimo dėl išimtinio pirkimo – egzistavimo. Vien tai, kad 2007 m. susitarimas tarp pareiškėjo ir G4S suteikia teisę G4S vienašališkai nutraukti jį ar peržiūrėti kainas, pareiškėjui pradėjus pirkti paslaugas iš kitų asmenų, savaime nėra pareiškėjo įsipareigojimo ar valios pirkti paslaugas tik iš G4S įrodymas. Sutarties tarp pareiškėjo ir G4S sąlygos negali būti interpretuojamos kaip įrodančios pareiškėjo prisiimtą išimtinio pirkimo įsipareigojimą.

(2) Taryba neįrodė ir antrojo būtino KĮ 5 straipsnio (SESV 101 straipsnio) pažeidimo elemento – poveikio konkurencijai. Pabrėžta, kad Tarybos išvada dėl galimo 2007 m. susitarimo tarp pareiškėjo ir G4S prisidėjimo prie rinkos uždarymo nėra pagrįsta jokiais įrodymais.

(3) Konkurencijos taryba, kvalifikuodama situaciją, suklydo ir netinkamai taikė materialiosios teisės normas. Pažymėta, kad dominuojančio ūkio subjekto sudaryti susitarimai, kuriais pirkėjai skatinami pirkti paslaugas tik iš dominuojančio pirkėjo, kvalifikuojami kaip piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi. Tad jei Tarybos išvados dėl išimtinio pirkimo susitarimo egzistavimo ir jo prisidėjimo prie rinkos uždarymo būtų teisingos, nagrinėjama situacija turėtų būti kvalifikuojama kaip KĮ 7 straipsnio (SESV 102 straipsnio) pažeidimas.

(4) SEB bankas pažymėjo, kad sankcija dėl pareiškėjo veiksmų negali būti taikoma. Jokia teisės norma nenumato galimybės bausti už kito asmens veiksmus. Taip pat teisės normos nenumato galimybės bausti tais atvejais, kai asmens veiksmuose nėra nei tyčios, nei neatsargumo. Nors Taryba pripažįsta, kad 2007 m. susitarimas tarp pareiškėjo ir G4S, nagrinėjant jį atskirai, neriboja konkurencijos, šis susitarimas traktuojamas kaip prisidedantis prie bendro (kumuliatyvaus) kelių susitarimų poveikio rinkai. Pareiškėjas nėra susijęs nei su G4S, nei su „Swedbank“, nei su DNB, tad pareiškėjas yra baudžiamas už kitų asmenų veiksmus. Kolektyvinės atsakomybės koncepcija nenumatyta nei KĮ, nei kitose teisės šakose.

(5) Pareiškėjas nurodė, kad Tarybos skirta bauda yra rekordinė, neatitinka KĮ 35 straipsnio 1 dalyje įtvirtintų proporcingumo, objektyvumo principų, taip pat bendrųjų Tarybos diskreciją ribojančių principų: teisingumo ir protingumo. Mažesnė bauda taip pat pasiektų baudos skyrimo tikslus. Didžiausia bauda nepagrįstai skirta ūkio subjektui, kuris bene aktyviausiai ieškojo alternatyvos G4S.

5. Pareiškėjas „Swedbank“ skunde (IX t., b. l. 1–66) prašė panaikinti Nutarimo rezoliucinės dalies 1 ir 2.2 punktus ta apimtimi, kuria „Swedbank“ pripažintas pažeidusiu KĮ 5 straipsnio 1 dalį bei SESV 101 straipsnio 1 dalį ir jam skirta 14 243 600 Lt dydžio bauda. Pareiškėjas pateikė tokius esminius argumentus:

(1) Taryba neįrodė, jog Swedbank prisiėmė įsipareigojimą pirkti pinigų tvarkymo paslaugas tik iš G4S. Vien 2008 m. susitarimas tarp pareiškėjo ir G4S, kuriame numatyta kompensacija, kurią Swedbank mokėtų G4S, jei būtų pasirinkęs kitą tiekėją, neįrodo, kad buvo šalių valios sutaptis dėl susitarimo, kuris yra KĮ 5 straipsnio 1 dalies ir SESV 101 straipsnio 1 dalies pažeidimas. Taip pat Taryba neįrodė, jog susitarimai tarp pareiškėjo ir G4S riboja ar galėjo riboti konkurenciją atitinkamose rinkose.

(2) Swedbank nurodė, kad Konkurencijos taryba aiškiai ir tinkamai nepagrindė, kokios aplinkybės lėmė būtinybę formuoti visiškai naują Lietuvoje ir ES praktiką dėl konkurencija draudžiamo susitarimo kvalifikavimo. Nagrinėjamą situaciją reikėjo kvalifikuoti kaip piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi.

(3) Taryba, skirdama baudą, pažeidė KĮ 35 straipsnio 1 dalį, 37 straipsnį ir bendruosius teisės principus. Pritaikyta kolektyvinė atsakomybė, kuri prieštarauja teisės principams, o Swedbank nubaustas be kaltės.

(4) Swedbank pažymėjo, kad Taryba taip pat pažeidė pareiškėjo teisę į teisminę gynybą, nepateikdama Nutarimo ar jo kopijos. Be to, Taryba pažeidė Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 2 punktą, 8 straipsnio 1 punktą bei KĮ 30 straipsnio 2 dalies reikalavimus.

6. Pareiškėjas DNB bankas skunde (XII t., b. l. 1–98) prašė panaikinti Nutarimo rezoliucinės dalies 1 punktą ta apimtimi, kuria DNB pripažintas pažeidusiu KĮ 5 straipsnio 1 dalį ir SESV 101 straipsnio 1 dalį bei ir Nutarimo rezoliucinės dalies 2.3 punktą, kuriuo DNB skirta bauda už inkriminuojamą pažeidimą. Pareiškėjas pateikė tokius esminius argumentus:

(1) Nutarime pateikiamos išvados neatitinka individualiems teisės aktams keliamų įrodymų pakankamumo standartų. Konkurencijos taryba neįrodė būtinųjų inkriminuojamo pažeidimo elementų: to, kad DNB iš tiesų buvo prisiėmęs išimtinio pirkimo įsipareigojimą ir neigiamo poveikio konkurencijai buvimo.

(2) Pareiškėjas nurodė, kad Taryba, kvalifikuodama situaciją, netinkamai taikė materialiosios teisės normas. G4S susidaryti susitarimai su trimis tarpusavyje nesusijusiais bankais nepagrįstai kvalifikuoti kaip KĮ 5 straipsni (SESV 101 straipsnio) pažeidimai. DNB pabrėžė, kad dominuojančio ūkio subjekto susitarimai, kuriais pirkėjai skatinami pirkti paslaugas tik iš dominuojančio pardavėjo, kvalifikuotini kaip piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi.

(3) Pareiškėjas taip pat pažymėjo, kad nepaisant to, kaip būtų kvalifikuojama nagrinėta situacija, DNB negali būti taikoma sankcija. Jokios teisės normos nenumato galimybės bausti už kito asmens veiksmus. Jokios teisės normos nenumato galimybės bausti asmenis, kai jų veiksmuose nėra nei tyčios, nei neatsargumo.

(4) Net jei ir egzistuočiau pagrindas bausti DNB, Nutarimu skirta bauda yra aiškiai neadekvati inkriminuojamam pažeidimui, pažeidžia Lietuvos Respublikos Konstitucijoje ir KĮ 35 straipsnio 1 dalyje įtvirtintus teisingumo, protingumo ir proporcingumo principus.

(5) Pareiškėjas akcentavo ir pažeistas procedūrines teises. Nurodyta, kad buvo ribojamos DNB galimybės susipažinti su Nutarimo motyvais, Nutarimo išvados pagrįstos duomenimis, dėl kurių DNB neturėjo galimybės pasisakyti. Todėl buvo pažeista DNB teisė į gynybą.

7. Pareiškėjas SEB bankas atsiliepiame į pareiškėjo „Swedbank“ skundą (VIII t., b. l. 35–37) nurodė, kad palaiko pareiškėjo „Swedbank“ skunde pateiktus motyvus ir reikalavimus.

8. Pareiškėjas SEB bankas atsiliepime į pareiškėjo DNB bankas skundą (XXI t., b. l. 1–2) nurodė, kad palaiko DNB bankas skunde pateiktus motyvus ir reikalavimus.

9. Pareiškėjas SEB bankas atsiliepime į pareiškėjo UAB „G4S Lietuva“ skundą (VIII t., b. l. 38–49) nurodė, kad palaiko pareiškėjo G4S prašymą naikinti Nutarimą.

(1) SEB bankas atsiliepime nurodė, kad G4S pateikti įrodymai patvirtina išvadą, jog Taryba yra nenuosekli ir galimai veikė interesų konflikto situacijoje. 2001 m., 2004 m. Taryba, nagrinėdama pranešimus apie koncentraciją, kitaip apibrėžė rinkas, kitaip vertino G4S ir bankų rinkų dalis, darė priešingas išvadas dėl įėjimo į rinką barjerų bei rinkos dinamikos.

(2) Taip pat pabrėžta, kad Taryba nekorektiškai atliko apklausą, bandydama nustatyti atitinkamą rinką. Netinkamai vertino 2007 m. tarp SEB banko ir G4S sudaryto susitarimo poveikį konkurencijai. Be to, akcentuotas ir Tarybos pažeidimas, nepriimant administracinio akto, sprendžiant dėl G4S pasiūlytų įsipareigojimų. Pabrėžti ir pažeidimai, susiję su apribotomis galimybėmis susipažinti su bylos medžiaga.

10. Pareiškėjas „Swedbank“ atsiliepime į pareiškėjo UAB „G4S Lietuva“ skundą (VIII t., b. l. 50–63) nurodė, kad prašo teismo tenkinti G4S skundą ir panaikinti Nutarimą.

(1) Swedbank pažymėjo, kad G4S pateikti argumentai patvirtina, jog Taryba netinkamai apibrėžė atitinkamas rinkas. Taip pat G4S skundas patvirtina, kad Swedbank nepriėmė išimtinio prikimo įsipareigojimo. 2008 m. susitarimas tarp Swedbank ir G4S neribojo ir negalėjo riboti konkurencijos. Taip pat 2008 m. susitarimas tarp Swedbank ir G4S neribojo ir negalėjo riboti Swedbank klientų, renkantis jų pinigų tvarkymo teikėją. Nagrinėjama situacija turėjo būti vertinama kaip piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi.

(2) Swedbank nurodė, kad bauda už KĮ 5 straipsnio ir SESV 101 straipsnio pažeidimą skirta nepagrįstai. Be to, Taryba pažeidė teisę į teisminę gynybą, padarė kitus procedūrinius pažeidimus.

11. Pareiškėjas „Swedbank“ atsiliepime į pareiškėjo SEB bankas skundą (XXI t., b. l. 4–5) nurodė, kad palaiko SEB bankas skunde pateiktus motyvus ir reikalavimus.

12. Pareiškėjas DNB bankas atsiliepime į pareiškėjo UAB „G4S Lietuva“ skundą (VIII t., b. l. 65–75) nurodė, kad palaiko G4S prašymą panaikinti Nutarimą.

(1) DNB bankas nurodė, kad G4S pateikti įrodymai patvirtina, jog Taryba nenuosekli, galėjo vadovautis paslėptais motyvais. 2001 m., 2004 m. Taryba, nagrinėdama pranešimus apie koncentraciją, kitaip apibrėžė rinkas, kitaip vertino G4S ir bankų rinkų dalis, darė priešingas išvadas dėl įėjimo į rinką barjerų bei rinkos dinamikos.

(2) Pabrėžta, kad Taryba netinkamai apibrėžė atitinkamą rinką. Taryba netinkamai atliko apklausą, susijusia su rinkos nustatymu. Netinkamai įvertintas DNB banko ir G4S sutarčių poveikis konkurencijai. Nebuvo tinkamai įvertintas derybinės galios veiksnys. Taryba nepriėmė administracinio akto, kuriuo būtų sprendžiama dėl G4S pasiūlytų įsipareigojimų. Taip pat nebuvo galimybių tinkamai susipažinti su byla.

13. Pareiškėjas DNB bankas atsiliepime į pareiškėjo SEB bankas skundą (VIII t., b. l. 77–78) nurodė, kad palaiko pareiškėjo SEB bankas skunde pateiktus motyvus ir reikalavimus.

14. Pareiškėjas DNB bankas atsiliepime į pareiškėjo „Swedbank“ skundą (X t., b. l. 114–115) nurodė, kad palaiko pareiškėjo „Swedbank“ skunde pateiktus motyvus ir reikalavimus.

15. Pareiškėjas UAB „G4S Lietuva“ atsiliepime į pareiškėjo DNB bankas skundą (XXI t., b. l. 7–33) iš dalies sutiko su pareiškėjo argumentais. Tačiau nurodyta, kad DNB bankas pasiūlymai dėl faktinių aplinkybių kvalifikavimo, kaip piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi, nepagrįsti.

16. Trečiasis suinteresuotas asmuo UAB „Eurocash1“ atsiliepime į pareiškėjo UAB „G4S Lietuva“ skundą (VIII t., b. l. 80–84) prašė atmesti G4S skundą, o Nutarimą palikti galioti. Trečiasis suinteresuotas asmuo pateikė tokius esminius argumentus:

(1) Eurocash1 visiškai palaikė Nutarimą. Pažymėta, kad Taryba tinkamai apibrėžė rinkas. Be to, Taryba turi pagrindą nukrypti nuo anksčiau buvusių rinkų apibrėžimų, nes tai yra naujas tyrimas ir kitas rinkų apibrėžimo pagrindas.

(2) Pabrėžta, kad SEB bankas, Swedbank ir DNB bankas buvo įsipareigoję nagrinėjamu sutarčių galiojimo laikotarpiu pinigų tvarkymo ir (ar) bankomatų inkasavimo paslaugas pirkti tik iš G4S. Taryba pagrįstai konstatavo, kad egzistavo išimtinio pirkimo susitarimai tarp G4S ir Swedbank, G4S ir DNB banko. G4S teisė peržiūrėti paslaugų įkainius ar nutraukti banko veiklos tęstinumui ir stabilumui būtinų paslaugų teikimą, jei bankas pirktų dalį paslaugų iš kito tiekėjo, turėjo poveikį SEB banko elgesiui, priimant sprendimus dėl paslaugų tiekėjo. Išimtiniai susitarimai tarp bankų ir G4S turėjo poveikį konkurencijai, taip pat patiems bankams, vartotojams.

17. Trečiasis suinteresuotas asmuo UAB „Eurocash1“ atsiliepime į pareiškėjų DNB banko, SEB banko, „Swedbank“ skundus (VIII t., b. l. 85–87) prašė netenkinti skundų ta apimtimi, kuria atitinkami bankai buvo pripažinti padariusiais pažeidimus, tačiau teismui nagrinėjant klausimą dėl Nutarimo dalies, kuria atitinkamiems bankams skirtos baudos, atsižvelgti į esmines atsiliepime nurodytas aplinkybes ir bylos aspektus.

(1) Eurocash1 pažymėjo, kad palaiko Tarybos atliktą situacijos vertinimą ir pažeidimo konstatavimą. Trečiasis suinteresuotas asmuo taip pat nurodė, kad palaiko bankų poziciją, jog ES Komisija savo praktikoje dažnai neskirdavo baudų už vertikalius susitarimus. Taip pat pabrėžta, kad reikėtų atskirai vertinti, kuriems iš susitarimo dalyvių reikėtų skirti mažesnes baudas pagal bendruosius teisės principus. Be to, bankai neturėjo pajamų iš paslaugų, susijusių su nagrinėjamu pažeidimu. Kyla klausimas, ar pagrįsta SEB bankui ir DNB bankui skirti baudas, siekiant atgrasymo.

(2) Eurocash1 nesutiko su bankų argumentais dėl to, kad nagrinėjamų sutarčių sudarymo su G4S metu alternatyvių G4S paslaugų teikėjų nebuvo. Eurocash1 buvo įmonė, galėjusi perimti dalį paslaugų. Paslaugų perėmimas nebūtų itin sudėtingas. Eurocash1 teikė tokias paslaugas kitiems bankams.

18. Trečiasis suinteresuotas asmuo UAB „First Data Lietuva“ atsiliepime į pareiškėjų SEB bankas ir UAB „G4S Lietuva“ skundus (X t., b. l. 117) prašė nepanaikinti Nutarimo rezoliucinės dalies 4 punkto.

19. Atsakovas Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba atsiliepime į pareiškėjų skundus (XV t., b. l. 5–55) prašė atmesti pareiškėjų skundus kaip nepagrįstus. Atsakovas pateikė tokius esminius argumentus:

(1) Atsakovas nesutiko su pareiškėjų argumentais dėl konkurencijos teisės pažeidimo įrodinėjimo standarto, prilyginant kylančią atsakomybę baudžiamajai. Atsakovas pažymėjo, kad vien už pažeidimus skirtos sankcijos dydis nelemia, jog pareiškėjų atsakomybė vertintina baudžiamosios teisės kontekste. Be to, įrodant konkurencijos pažeidimą, užtenka įrodyti, jog susitarimas gali riboti konkurenciją, nebūtinai ją riboja. Konkurencijos taryba neprivalo aprašyti visų ūkio subjektų teiginių, Taryba pasisako tik dėl pažeidimo vertinimui svarbių argumentų ar faktinių aplinkybių.

(2) Konkurencijos taryba nesutiko su pareiškėjų kritika dėl tariamai netinkamai apibrėžtos rinkos. Pabrėžta, kad rinkos apibrėžimas yra priemonė konkurencijos riboms tarp įmonių nubrėžti, siekiant nustatyti konkurencijos ribojimus, su kuriais įmonės susiduria. Todėl turi būti vertinamos konkrečios faktinės aplinkybės. Tarybos išskirtos paslaugos pasižymi skirtingomis savybėmis, perkamos skirtingų ūkio subjektų, keliančių paslaugų teikėjams skirtingus reikalavimus. Taryba pažymėjo, kad G4S teiginiai dėl netinkamai įvykdytos apklausos, susijusios su rinkos apibrėžimu, nėra pagrįsti, o apklausa buvo tik vienas iš įrodymų. Inkasavimas su įskaitymu netiesiogiai per tarpines sąskaitas yra taikomas tik tuomet, kai saugos tarnyba negali įskaityti kliento pinigų tiesiogiai nuotolinio ryšio su banku būdu, tai nėra pakeičiamos ir vienai rinkai priskirtinos paslaugos.

(3) Taryba nurodė, kad ginčijami susitarimai turi visus požymius, siekiant juos priskirti konkurencijos teisės draudžiamiems susitarimams. Pažymėta, kad SEB banko įsipareigojimas pinigų tvarkymo paslaugas pirkti tik iš G4S pagrįstas byloje nustatytais aplinkybėmis, ginčijamose sutartyse įtvirtintos sąlygos leido SEB bankui įsigyti tik visas paslaugas iš kito teikėjo, tačiau tokio tuo metu rinkoje nebuvo. Tai riboja SEB banko galimybes rinktis. SEB

banko ir G4S sutartis nebuvo sudaryta konkurso pagrindu. SEB bankas neturėjo galimybių pirkti dalies paslaugų, nepatirdamas poveikio pagal sutartį su G4S. Faktinis SEB banko elgesys prieštarauja pareiškėjo skunde išdėstytoms aplinkybėms. Dėl 2011 m. organizuoto SEB banko konkurso paslaugoms teikti. Taryba nurodė, jog aplinkybė, kad pirkėjas paslaugų teikėją pasirinko konkurso būdu, nereiškia, jog konkurencija atitinkamoje rinkoje nėra ir negali būti ribojama.

(4) Taryba dėl DNB banko teiginių, susijusių su įsipareigojimu pirkti paslaugas tik iš vieno teikėjo, nurodė, jog pareiga mokėti kompensaciją DNB bankui būtų kilusi tik tuomet, kai DNB bankas būtų pradėjęs pirkti iš G4S konkurento. G4S būtų galėjęs taikyti sankciją DNB bankui už paslaugų pirkimą iš kito teikėjo. Jei banko klientams inkasavimo su įskaitymu tiesiogiai nuotolinio ryšio su banku būdu paslaugas pradėtų teikti kitas teikėjas, jis turėtų teikti ir pinigų tvarkymo paslaugas. Pareiga mokėti kompensaciją nepriklausė nuo to, ar sumažėtų iš G4S perkamų paslaugų apimtis. Pareiga mokėti kompensaciją būtų atsiradusi net ir tuo atveju, jei DNB bankas pasirinktų paslaugų teikėją visų paslaugų teikimui. Pažymėta, kad esmine aplinkybe laikytina tai, ar visų paslaugų teikėjai turi vienodas galimybes konkuruoti dėl paslaugų bankams teikimo, todėl tariamai nedidelis kompensacijos dydis nepaneigia konkurencijos teisės pažeidimo.

(5) Taryba dėl „Swedbank“ teiginių, susijusių su įsipareigojimu pirkti paslaugas tik iš vieno teikėjo, nurodė, jog pareiga mokėti kompensaciją Swedbank būtų kilusi tik tuomet, kai bankas būtų pradėjęs pirkti paslaugas iš G4S konkurento. Swedbank sprendimą pirkti paslaugas iš kito teikėjo lėmė ne tik galimi finansiniai praradimai.

(6) Atsakovas taip pat pažymėjo, kad G4S netinkamai aiškina įsipareigojimo pirkti iš vieno teikėjo kvalifikavimo kriterijus. Kompensacija, kurią Swedbank ir DNB bankas būtų mokėję G4S, jei pirktų paslaugas iš G4S konkurento, nėra skirta investicijoms, nes tai paneigia taikoma jų skaičiavimo formulė. Pabrėžta, kad vertinta nagrinėjamų susitarimų atitiktis konkurencijos teisės, bet ne civilinės teisės nuostatomis. Tai, kad rinkoje būtų buvę kitų paslaugų teikėjų, savaime nepaneigtų įsipareigojimų buvimo. Atsakovas dėl SEB banko įsipareigojimų nurodė, kad tokių įsipareigojimų buvimas jau turėjo poveikį šalių elgesiui.

(7) Konkurencijos taryba nurodė, kad kiekybine prasme konkurencijos ribojimas lygus kiekvieno iš bankų rinkoje perkamų paslaugų daliai. Tad nors esant mažiau nei 30 proc. rinkos uždarymo lygiui, nėra pagrindo konstatuoti pastebimo konkurencijos ribojimo, tačiau tai nereiškia, jog atskiros bankų sutartys neriboja konkurencijos. Nustatytų aplinkybių visuma gali parodyti, kad susitarimas atitinkamoje rinkoje riboja konkurenciją ar galėjo ją riboti. Rinkos uždarymo pradžia ir pažeidimo pradžia nėra tapačios sąvokos. Pinigų tvarkymo paslaugų kaina nėra esminis banko pasirinkimą šioje rinkoje lemiantis veiksnys. Kitų paslaugų teikėjų galimybės konkuruoti buvo apribotos dėl ginčijamų susitarimų.

(8) Atsakovas pabrėžė, kad kiti rinkos barjerai yra vertinami Nutarime, tačiau esminę reikšmę, siekiant konstatuoti pažeidimą, turi sutarčių tarp bankų ir G4S galimas ar aktualus poveikis konkurencijai. Kitų ūkio subjektų galimybės plėstis rinkoje ir į ją patekti buvo ribotos ne tik dėl objektyvių aplinkybių, bet ir dėl ginčijamų susitarimų. Taryba pažymėjo, kad G4S teiginiai dėl įrodinėtinių aplinkybių yra bendro pobūdžio, nesusiję su konkrečiu tyrimo metu nustatytosiomis. Taryba tyrimo vertino ir situaciją, jei pinigų tvarkymo rinkoje nebūtų įsipareigojimų pirkti iš vieno teikėjo. Nagrinėjamuose susitarimuose įtvirtinti bankų ribojimai lėmė ir konkurencijos, teikiant inkasavimo su įskaitymu tiesiogiai nuotolinio ryšio su banku paslaugas, ribojimą.

(9) Taryba pažymėjo, kad pareiga mokėti kompensaciją bankams būtų kilusi ne dėl sumažėjusių paslaugų pirkimo, bet dėl paslaugų teikėjo pakeitimo, kaip tai įtvirtinta ginčijamuose susitarimuose. Kitų alternatyvų – inkasavimo su įskaitymu netiesiogiai per tarpines sąskaitas bei sąskaitos atidarymo – buvimas nepaneigia, jog kitiems teikėjams buvo ar galėjo būti ribojamos galimybės patekti į inkasavimo su įskaitymu tiesiogiai nuotolinio ryšio su banku būdu rinką. Taryba tyrime vertino rinkų struktūrą. Patys bankai patvirtina, kad paslaugų teikėjas

buvo vienintelis arba dominuojantis, nes nurodo, jog turėjo būti taikomos nuostatos dėl piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi.

(10) Atsakovas nurodė, kad pareiškėjai nepagrįstai teigia, jog teisingumo, protingumo ir proporcingumo principai riboja Tarybos diskreciją dėl sankcijos. Įsipareigojimas pirkti iš vieno tiekėjo nėra naujas pažeidimas, bankai nurodo praktiką, kai bauda neskiriama mažai įmonei. Bankų atsakomybei įtakos nedaro vien tai, kad jie sudarė sutartis su dominuojančiu ūkio subjektu. Neskirti baudos bankams būtų nepagrįsta, bankai suvokė, kokią įtaką jų susitarimai su G4S turės jų klientams. Pabrėžta, kad pajamos, tiesiogiai ar netiesiogiai susijusios su pažeidimu, bendrose ūkio subjekto pajamose yra objektyvi aplinkybė. Taryba atmetė G4S teiginius dėl baudų skyrimo. Nurodyta, kad pažeidimo trukmė siejama su laikotarpiu, kada dėl nagrinėtų susitarimų buvo ar galėjo būti pastebimai ribojama konkurencija atitinkamose rinkose.

(11) Taryba taip pat pažymėjo, kad informacija, su kuria tyrimo metu nebuvo leista susipažinti, buvo komercinė paslaptis. Pareiškėjai nėra nurodę, kaip tam tikros informacijos neatskleidimas apribojo jų teisę į gynybą ar teisę pateikti paaiškinimą. Pareiškėjams įteiktas Nutarimo išrašas nėra atskira Tarybos priimto sprendimo forma. KĮ tiesiogiai numatyta, kad ūkio subjektams nebūtinai turi būti sudaroma galimybė susipažinti su visa tyrimo medžiaga, o tam tikri dokumentai gali būti neatskleisti. Pareiškėjams nebuvo užkirstas kelias pateikti savo poziciją, sudaryta galimybė ūkio subjektams veiksmingai gintis. Taryba vertino surinktos informacijos visumą ir jos pagrindu darė išvadas. Tyrimo nutraukimas pagal KĮ 28 straipsnio 3 dalies 2 punktą, ūkio subjektui prisiimant įsipareigojimus – Tarybos diskrecija. SESV 101 straipsnis taikomas, kai draudžiamu konkurentų susitarimu vienos valstybės teritorijoje keičiama prekybos tarp valstybių narių sistema ir didinamas bendrosios rinkos susiskirstymas nacionaliniu pagrindu. Užtenka numatyti tokio poveikio galimybę. Išimtis ūkio subjektams gali būti taikoma tik tenkinus būtinas išimties sąlygas, tai turi pagrįsti susitarimo dalyviai, nagrinėjamu atveju jie to nepagrindė.

II.

20. Vilniaus apygardos administracinis teismas 2013 m. birželio 18 d. sprendimu (XX t., b. l. 134–186) pareiškėjų DNB banko, UAB „G4S Lietuva“, SEB banko bei „Swedbank“ skundus patenkino iš dalies. Pakeitė Konkurencijos tarybos Nutarimo 2 punktą ir DNB bankui skyrė 3 452 080 Lt baudą, UAB „G4S Lietuva“ skyrė 8 494 020 Lt baudą, SEB bankui skyrė 9 923 280 Lt baudą, „Swedbank“ skyrė 5 697 440 Lt baudą.

21. Teismas konstatavo, kad Taryba surinko pakankamus įrodymus, juos išanalizavo ir tinkamai nagrinėjamą rinką apibrėžė kaip pinigų tvarkymo paslaugų rinką, apimančią pinigų tvarkymą (pinigų inkasavimą, pervežimą, apdorojimą, saugojimą) bei bankomatų inkasavimą. Grynąjų pinigų priėmimas banke ir inkasavimas su įskaitymu netiesiogiai per tarpines sąskaitas negali būti laikomi tinkamu pakaitalu pinigų tvarkymui (t.y. pinigų pervežimui, apdorojimui, saugojimui) bei bankomatų inkasavimui. Teismas sutiko ir dėl geografinės rinkos apibrėžimo, pateikė argumentus dėl rinkos apibrėžimo.

22. Teismas pažymėjo, kad atliekant ūkio subjektų veiksmų vertinimą konkurencijos prasme, pirmiausia nustatyti, ar galima konstatuoti buvus susitarimą. Tai nustačius vertinama, ar toks susitarimas pažeidžia KĮ, ar turi poveikį konkurencijai, t. y. ar turi tikslą, riboja ar gali riboti konkurenciją. Teismas nurodė, kad nagrinėjamu atveju yra pakankamai įrodymų nustatyti šalių valios (norų, ketinimų) sutapimą (suderinimą) veikti pinigų tvarkymo rinkoje atitinkamu būdu. Kiekvieno banko susitarimą su UAB „G4S Lietuva“ įrodo Tarybos ir teismo išanalizuotos sutartys, kuriose buvo suderinta jų šalių valia nustatyti ribojimus UAB „G4S Lietuva“ konkurentams įeiti į rinką. Teismas pabrėžė, kad Taryba tinkamai išanalizavo ir pagrindė, jog G4S susitarimai su bankais pažeidė KĮ saugomą gėrį – konkurencijos laisvę.

23. Teismas sutiko su atsakovo pozicija, kad dėl nagrinėjamų susitarimų buvo ir (ar) galėjo būti ribojama konkurencija jos analizuotoje rinkoje. Pažymėjo, kad vertintinas ne tik

faktinis, bet ir galimas poveikis. Tokia pozicija atspindi tiek ES šaltinius, tiek nacionalinių bei ES teismų praktiką.

24. Teismas sutiko, kad nagrinėjamu atveju egzistuoja pagrindas skirti baudas ūkio subjektams. Sutikta su Tarybos argumentais tiek dėl pažeidimo mažareikšmiškumo, tiek dėl išimčių taikymo. Tačiau teismas nesutiko su individualiais baudų dydžiais. Teismas nurodė, kad Taryba turėjo pagrindą didinti baudą ir siekti atgrasomojo poveikio. Konstatuota, kad nagrinėjamu atveju dėl bankų ir G4S susitarimų pastarojo rankose buvo sukoncentruota 90–95 proc. pinigų tvarkymo rinkos. Todėl tokiam susitarimui taikyti Konkurencijos tarybos 2004 m. gruodžio 9 d. nutarimu Nr. 1S-172 patvirtintų Reikalavimų ir sąlygų susitarimams, kurie dėl savo mažareikšmio poveikio negali itin riboti konkurencijos (toliau – ir Reikalavimai) 10 punktą pagrindo nėra.

25. Teismas pažymėjo, kad nors Taryba konstatavo, jog tyrimo metu atsakomybę lengvinančių ir atsakomybę sunkinančių aplinkybių nenustatyta, šiuo atveju baudos yra neprotingai didelės, paskirtos neįvertinus visų reikšmingų aplinkybių. Pagal KĮ 37 straipsnio 2 dalį atsakomybę lengvinančiomis aplinkybėmis laikoma ir tai, kad ūkio subjektai, padarę pažeidimą, savo noru užkirto kelią žalingoms pažeidimo pasekmėms, padėjo Tarybai tyrimo metu, savo valia nutraukė pažeidimą. Pagal Aprašo 20 punktą ūkio subjektui, kuris yra draudžiamas susitarimo dalyvis, pagal Aprašo II–V skyrių nuostatas apskaičiuota bauda sumažinama nuo 50 iki 75 procentų, jei jis nebuvo draudžiamas susitarimo iniciatorius ir neskatino kitų ūkio subjektų dalyvauti tokia susitarime. Teismas nusprendė, kad yra pakankamas pagrindas paskirtas baudas bankams sumažinti 60 procentų, o G4S – 10 procentų ir nurodė tokio sumažinimo pagrindus: 1) vertikalieji susitarimai pripažįstami mažiau pavojingais už horizontaliuosius; 2) Taryba nekonstatavo, jog yra nustatytas pažeidimo iniciatorius; 3) būtent bankai dar iki Tarybos tyrimo pradėjimo savo veiksmais rodė pastangas švelninti trukdžius konkurentams įeiti į rinką, bet to iki 2012 m. nepadarė dėl G4S iniciatyvos „nepaleisti“ stambių klientų; 4) bankai ir G4S draudžiamus susitarimus nutraukė savo noru, dar nepasibaigus tyrimui; 5) pareiškėjai galėjo nežinoti apie kitų bankų su G4S sudarytus susitarimus; 6) bankai iš susitarimų neturėjo naudos, – jos turėjo G4S; 7) dėl ilgos pažeidimų trukmės iš dalies kalta ir Taryba.

26. Teismas dėl pareiškėjų teiginių, susijusių su Tarybos procedūriniais pažeidimais, nurodė, jog šie teiginiai nėra pagrįsti tokiu mastu, kad tyrimą ir jo išvadas darytų neteisėtomis. Teismas sutiko su Tarybos konstatavimu, kad jos 2001 m. ir 2004 m. išduoti leidimai vykdyti koncentraciją negalėjo suteikti teisėtų lūkesčių G4S, nes 2001 m. ir 2004 m. sutartys nėra vertinamos kaip pažeidžiančios KĮ 5 str. ir SESV 101 straipsnių reikalavimus. Išduodama leidimus 2001 m. ir 2004 m., Taryba objektyviai negalėjo įvertinti 2007–2008 m. susitarimų. Teismas įžvelgė tik tam tikrą administracinės bylos Nr. A⁵⁰²-801/2013 ir nagrinėjamos bylų panašumą. Tačiau šios bylos nepripažintos tapačiomis, ypač susitarimus vertinant per bankų vaidmenį ir jų kaltės laipsnį, juos sudarant. Visus G4S ir bankų susitarimus (t. y. nuo 2001 m.) vertinant retrospektyviai, matyti, jog bankų elgesį nuo 2007 m. lėmė ne tiek G4S dominavimas rinkoje (nes atsirado bent vienas konkurentas Eurocash1), kiek bankų nenoras ką nors keisti iš esmės, ganėtinau pasyvus elgesys. Kiekvienas bankas, nors galėjo ir nežinoti apie kitų bankų sudarytas sutartis, galėjo ir turėjo įvertinti, jog jų susitarimai gali neleistinais riboti konkurenciją ir pažeisti konkurencijos taisyklių reikalavimus. Bankai veikė savo rizika, kad jų sudaromi susitarimai gali pažeisti konkurencijos taisyklių reikalavimus. Tokios išvados tampa ypač aktualios tuomet, kai iš bylos įrodymų matyti, jog bankams buvo žinoma apie Tarybos 2001 m. ir ypač 2004 m. G4S duotus leidimus koncentracijai, kas savaime rodo, jog konkretus ūkio subjektas stiprina galią konkrečioje rinkoje.

27. Teismas taip pat atmetė kitus pareiškėjų argumentus, susijusius su tyrimu. Teismas pažymėjo, kad Taryba rėmėsi apklaustų respondentų atsakymų visuma, kurių ratas pakankamas padaryti išvadas dėl nagrinėjamos rinkos. Apklausose dalyvavę respondentai yra pagrindiniai atitinkamos prekės (t. y. grynųjų pinigų tvarkymo paslaugos) pirkėjai bei pardavėjai. Teismas

pareiškėjo G4S argumentus dėl apklaustų „Maksimos“ tinklo ir UAB „Palink“ suinteresuotumo vertino kaip nepagrįstus.

28. Teismas taip pat nesutiko su „Swedbank“ ir SEB banko byloje pateiktų ekspertinių vertinimų išvadomis. Pažymėta, kad teismas, neneigdamas ekspertų kvalifikacijos bei kompetencijos, nesiremia cituotomis išvadomis, nes teismas jų neskyrė ekspertais ir nekviėtė dalyvauti byloje. Teismas jiems neformulavo klausimų, nepateikė jiems susipažinti su byloje esamais įrodymais ir nėra aišku, kokiais bylos duomenimis disponavo pareiškėjų ekspertai, ekspertus samdė pareiškėjai, todėl jų suformuluotos užduotys (klausimai) galėjo būti subjektyvūs.

III.

29. Pareiškėjas AB SEB bankas apeliaciniame skunde (XXI t., b. l. 50–157) prašo panaikinti Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. birželio 18 d. sprendimą ir priimti naują sprendimą – patenkinti pareiškėjo skundą ir panaikinti Nutarimo rezoliucinės dalies 1 punktą ta apimtimi, kiek SEB bankas pripažintas pažeidusiu KĮ 5 straipsnio 1 dalį ir SESV 101 straipsnio 1 dalį, taip pat panaikinti Nutarimo 2.1 punktą. Apeliacinis skundas grindžiamas tokiais argumentais:

(1) Pirmosios instancijos teismas netinkamai taikė materialiosios teisės normas ir suklydo, kvalifikuodamas nagrinėjamą situaciją. Pareiškėjas pažymi, kad G4S nagrinėjamų susitarimų sudarymo metu buvo dominuojantis subjektas. KĮ 7 straipsnyje ir SESV 102 straipsnyje yra specialios normos, skirtos tiems atvejams, kai konkurencijos problemas lemia dominuojančio subjekto elgesys. Teismo pateikiama kaltės koncepcija paremta nei teisės aktais, nei praktika nepagrįstu dominuojančio ūkio subjekto specialiosios pareigos perkėlimu jo klientams ir dar reikšmingu šios pareigos išplėtimu. Pareiškėjo ir G4S sutartis tapo problemine tik dėl to, kad G4S sudarė atitinkamas sutartis su kitais bankais. Teismo sukuriama kaltės koncepcija suponuoja, kad dominuojančio ūkio subjektas turi imtis aktyvių veiksmų prieš bet kokius dominuojančio ūkio subjekto sutartinius įsipareigojimus, kurie nors ir neriboja konkurencijos, bet galėtų prisidėti prie jos ribojimo, jei dominuojantis ūkio subjektas taikytų platesnę rinkos uždarymo strategiją.

(2) Teismas suklydo, spręsdamas pareiškėjo atsakomybės klausimą. Net jeigu nagrinėjama situacija būtų kvalifikuojama kaip bendrą (kumuliatyvų) poveikį sukūriantys susitarimai, „priišti“ pirkėjai negali būti baudžiami baudomis. Konkurencijos teisėje nėra precedento, kai pirkėjai baudžiami už tai, jog jų sudaryta sutartis prisidėjo prie bendro kelių sutarčių sukulto rinkos uždarymo poveikio. Konkurencijos teisėje negalima atsakomybė be kaltės. Kai atsakomybė kyla už konkurencijos ribojimą kaip pasekmę, kaltė siejama su galimybe atitinkamas pasekmes įvertinti ir kontroliuoti bei pareiga atsakyti už savo veiksmus.

(3) Teismas suklydo vertindamas tarp pareiškėjo ir G4S sudaryto susitarimo pobūdį, t. y. tai, kad SEB bankas įsipareigojo pirkti paslaugas tik iš G4S. Teismas nepagrįstai faktines aplinkybes, susijusias su SEB banko strategija, ir banko objektyvų elgesį rinkoje priskyrė prie subjektyvaus pobūdžio aplinkybių. Teismo pozicija grindžiama teisiškai nereikšmingais argumentais. Neaišku, kaip bylos medžiaga pagrindžia Tarybos padarytas išvadas. Teismas nepaaiškino prieštaravimo tarp išvados apie atgrasantį 2007 m. susitarimo poveikį ir realaus SEB bankas elgesio.

(4) Pirmosios instancijos teismas suklydo, vertindamas SEB bankas ir G4S sudaryto susitarimo pobūdį. Teismas nepaaiškino, kaip 2007 m. susitarimas gali būti laikomas „prisidėjusiu“ prie rinkos uždarymo, jeigu šis susitarimas nesutrukdė G4S konkurentams konkuruoti. Teismo išvada apie 2007 m. susitarimo ribojantį poveikį paneigiama kitų teismo išvadų. Atsakomybė KĮ 5 straipsnio ir SESV 101 straipsnio pagrindu taikoma ne už asmens veiklos suvaržymą, bet už konkurencijos ribojimą. Teismas nepagrindė, kodėl pinigų įskaitymas per tarpines sąskaitas nėra pakeičiamas tiesioginiam pinigų įskaitymui nuotoliniu būdu. Pareiškėjas pateikia argumentus dėl nepagrįstų teismo teiginių, susijusių su Tarybos atlikta

apklausa. Pareiškėjas pateikia ir naujai paaiškėjusias aplinkybes, jog banko klientus galima inkasuoti net ir neturint sutarties su atitinkamu banku.

(5) Teismas iš esmės nesprenė ginčo dalyje dėl baudos pagrįstumo. Teismas privalėjo konstatuoti, kad SEB bankas nepagrįstai patrauktas atsakomybėn, atsižvelgiant į teismo padarytas išvadas. Teismas nevertino pareiškėjo argumentų dėl paskirtos baudos apskaičiavimo ir neteisingai interpretavo tam tikrus pareiškėjo pozicijos aspektus. Pareiškėjai negavo su pažeidimu susijusių pajamų. SEB banko ir G4S veiksmų pavojingumas nepagrįstai vertintas vienodai. SEB bankas neginčija teismo sprendimo sumažinti G4S baudą, tačiau akcentuoja nepagrįstai suformuluotas pirmosios instancijos teismo išvadas.

(6) Pirmosios instancijos teismas netinkamai taikė ES Pagrindinių Teisių Chartijos (toliau – ir Chartija) 4 straipsnį, Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – ir EŽTK) 6 straipsnį, Lietuvos Respublikos Konstitucijos 31 straipsnį, KĮ 30 straipsnio 3 dalį. Pareiškėjo teisė į gynybą buvo apribota, tačiau teismas dėl šio ginčo aspekto nepasisakė.

(7) Teismas pažeidė Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ir ABTĮ) 57 straipsnio 6 dalį, atsisakydamas nagrinėti ir vertinti pareiškėjų pateiktą teisinę ir ekonominę išvadą. Pareiškėjas paprašė nagrinėti bylą žodinio proceso tvarka, taip pat paprašė pridėti prie bylos papildomus įrodymus.

30. Pareiškėjas SEB bankas prašo (XXII t., b. l. 19–22) sustabdyti bylos nagrinėjimą ir kreiptis į Lietuvos Respublikos Konstitucinį Teismą (toliau – ir Konstitucinis Teismas) su prašymu spręsti, ar:

(1) Aprašo 14 punktą ta apimtimi, kuria Taryba įpareigojama didinti ūkio subjektams skiriamas baudas visais atvejais, neprieštarauja Konstitucijos preambulėje įtvirtintam teisinės valstybės principui.

(2) Aprašo 14 punktą ta apimtimi, kuria Taryba įpareigojama didinti ūkio subjektams skiriamas baudas net ir tais atvejais, kai toks baudos didinimas pažeidžia proporcingumo ir objektyvumo principus, atitinka KĮ 35 straipsnį.

31. Pareiškėjas DNB bankas apeliaciniame skunde (XXII t., b. l. 33–115) prašo panaikinti Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. birželio 18 d. sprendimą ir priimti naują sprendimą – patenkinti pareiškėjo skundą. Apeliacinis skundas grindžiamas tokiais argumentais:

(1) Pirmosios instancijos teismas suklydo, pripažindamas, kad DNB banko sutartis su G4S numatė išimtinio pirkimo įpareigojimą. Mokėtinos kompensacijos, alternatyvaus paslaugų teikėjo pasirinkimo atveju, negalėjo sukurti išimtinio pirkimo įsipareigojimo *de facto*. Teismas nepagrįstai atmetė pareiškėjo argumentus.

(2) Teismas netinkamai įvertino kliūtis teikti paslaugas banko klientams. Teismas netinkamai vertino klientams prieinamas alternatyvas. Teismas netinkamai apibrėžė atitinkamą rinką. Teismas pripažino Tarybos išvadą, neįsitikinęs, ar jos yra pagrįstos. Sprendimas yra nemotyvuotas.

(3) Pirmosios instancijos teismas netinkamai vertino nagrinėjamų susitarimų poveikį konkurencijai. Nepagrįstai pripažinta, kad 2008 m. DNB banko ir G4S susitarimas, taip pat ir G4S susitarimai su kitais bankais riboja ar galėjo riboti konkurenciją atitinkamose rinkose. Teismas nevertino Eurocash1 pripažinimo, jog bankai nebuvo įdomūs kaip potencialūs Eurocash1 klientai.

(4) Teismas netinkamai taikė materialiosios teisės normas ir suklydo, sprenddamas ginčą dėl nagrinėjamos situacijos kvalifikavimo. G4S rinkos uždarymo strategija turėjo būti vertinama draudimo piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi kontekste. Teismas nevertino pareiškėjo įrodymų bei argumentų, kad atsakovas vadovavosi nutylėtais argumentais.

(5) Net jeigu situacija būtų kvalifikuojama kaip bendrą (kumuliatyvų) poveikį sukuriantys susitarimai, „prišti“ pirkėjai negali būti baudžiami baudomis. Konkurencijos teisėje nėra precedentų, kai pirkėjai baudžiami už tai, jog jų sudaryta sutartis prisidėjo prie bendro kelių

sutarčių sukkelto rinkos uždarymo poveikio. Konkurencijos teisėje negalima atsakomybė be kaltės.

(6) Pirmosios instancijos teismas iš esmės nesprenė ginčo dalyje dėl baudos pagrįstumo. Teismas nepagrįstai teigė, jog bankai neginčijo pardavimo vertės apskaičiavimo. Pareiškėjo ir G4S veiksmų pavojingumas nepagrįstai įvertintas vienodai. Bauda pareiškėjui nepagrįstai didinta atgrasymo tikslais, to teismas nevertino.

(7) Pirmosios instancijos teismas netinkamai taikė Chartijos 4 straipsnį, EŽTK 6 straipsnį, Konstitucijos 31 straipsnį, KĮ 30 straipsnio 3 dalį. Pareiškėjo teisė į gynybą buvo apribota, tačiau teismas dėl šio ginčo aspekto nepasisakė.

(8) Teismas pažeidė ABTĮ 57 straipsnio 6 dalį, atsisakydamas nagrinėti ir vertinti pareiškėjų pateiktą teisinę ir ekonominę išvadą. Pareiškėjas paprašė nagrinėti bylą žodinio proceso tvarka, taip pat siūlo teismui skirti ekspertizę, kuri leistų įvertinti Tarybos atliktų apklausų įrodomąją reikšmę.

32. Pareiškėjas DNB bankas prašo (XXII t., b. l. 118–124) teismo sustabdyti bylos nagrinėjimą ir kreiptis į Konstitucinį Teismą su prašymu spręsti, ar:

(1) Aprašo 14 punktas ta apimtimi, kuria Taryba įpareigojama didinti ūkio subjektams skiriamas baudas visais atvejais, neprieštarauja Konstitucijos preambulėje įtvirtintam teisinės valstybės principui.

(2) Aprašo 14 punktas ta apimtimi, kuria Taryba įpareigojama didinti ūkio subjektams skiriamas baudas net ir tais atvejais, kai toks baudos didinimas pažeidžia proporcingumo ir objektyvumo principus, atitinka KĮ 35 straipsnį.

33. Pareiškėjas „Swedbank“ apeliaciniame skunde (XXII t., b. l. 134–196) prašo panaikinti Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. birželio 18 d. sprendimą ir priimti naują sprendimą – patenkinti pareiškėjo skundą ir panaikinti Nutarimo rezoliucinės dalies 1 punktą ir 2.2 punktą ta apimtimi, kiek „Swedbank“ pripažintas pažeidusiu KĮ 5 straipsnio 1 dalį ir SESV 101 straipsnio 1 dalį bei jam skirta 14 243 600 Lt dydžio bauda. Apeliacinis skundas grindžiamas tokiais argumentais:

(1) Pirmosios instancijos teismas netinkamai taikė materialiosios teisės normas ir suklydo, kvalifikuodamas nagrinėjamą situaciją. Nagrinėjama situacija vertintina kaip G4S piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi.

(2) Teismas suklydo, sprenddamas „Swedbank“ atsakomybės klausimą. Net jeigu situacija būtų kvalifikuojama kaip bendrą (kumuliatyvų) poveikį sukuriantys susitarimai, „pririšti“ pirkėjai negali būti baudžiami baudomis.

(3) Teismas neištyrė, ar tinkamai Taryba įvertino nagrinėjamų susitarimų poveikį konkurencijai. Teismas ignoravo skirtumą tarp pinigų tvarkymo paslaugų ir inkasavimo paslaugų teikimo.

(4) Pirmosios instancijos teismas netinkamai taikė KĮ 35 straipsnį ir netinkamai išsprenė baudos pagrįstumo klausimą.

(5) Teismas netinkamai taikė Chartijos 4 straipsnį, EŽTK 6 straipsnį, Konstitucijos 31 straipsnį, KĮ 30 straipsnio 3 dalį. Pareiškėjo teisė į gynybą buvo apribota, tačiau teismas dėl šio ginčo aspekto nepasisakė.

(6) Teismas pažeidė proceso teisės normas, pažeidė Lietuvos ABTĮ 57 straipsnio 6 dalį, atsisakydamas nagrinėti ir vertinti pareiškėjų pateiktą teisinę ir ekonominę išvadą. Pareiškėjas paprašė nagrinėti bylą žodinio proceso tvarka.

34. Pareiškėjas UAB „G4S Lietuva“ apeliaciniame skunde (XXIII t., b. l. 29–106) prašo panaikinti Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. birželio 18 d. sprendimą ir priimti naują sprendimą – panaikinti Nutarimą. Apeliacinis skundas grindžiamas tokiais argumentais:

(1) Pirmosios instancijos teismas sprendimu nevykdė teisingumo, padarė esminį procesinių teisės normų pažeidimą. Teismas neanalizavo ne tik G4S pateiktų argumentų ir

įrodymų, bet ir Nutarime išdėstytų išvadų pagrįstumo. Teismas privalo pasisakyti dėl visų esminių šalių pateiktų įrodymų ir argumentų.

(2) Teismas netyrė G4S argumentų dėl ginčijamų sutarčių įtakos prekybai tarp ES narių. Ginčijamos sutartys neturėjo įtakos prekybai tarp ES narių. Tiriamoje pinigų tvarkymo rinkoje yra natūralios kliūtys prekiauti, nes egzistuoja aukšti patekimo į banko pinigų tvarkymo rinką barjerai: didelės finansinės sąnaudos, patirties, reputacijos ir civilinės atsakomybės draudimo reikalavimai, finansinio stabilumo reikalavimai, viešosios teisės aktų reikalavimai. Todėl teismo išvada dėl tikėtino rinkos uždarymo užsienio ūkio subjektams yra nepagrįsta. Teismas netyrė G4S argumentų, kad nagrinėjamos sutartys galėjo būti nutrauktos Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – ir CK) numatyta tvarka, jos nesukuria išimtinio pirkimo įsipareigojimo. Nepasisakyta dėl kitų esminių G4S argumentų.

(3) Pažeista G4S teisė į gynybą. Nepagrįstai didžioji dalis medžiagos pripažinta nevieša, G4S neteko galimybės susipažinti su didžiąja dalimi Tarybos surinktų duomenų. Teismas nepagrįstai pripažino dalį bylos medžiagos komercine paslaptimi. Taryba tyrimo medžiagą pripažino konfidencialia, nepriimdama motyvuoto sprendimo ir nesilaikydama procedūros.

(4) Teismo sprendimo motyvai dėl atitinkamų rinkų apibrėžimo neteisėti ir nepagrįsti. Ignoruoti G4S argumentai dėl netinkamai apibrėžtų rinkų. Teismas netinkamai taikė KĮ 3 straipsnio 12 dalį ir ES teisę, patvirtindamas Tarybos išvadas dėl tiesioginio inkasavimo, kaip atskiros atitinkamos rinkos egzistavimo.

(5) Pirmosios instancijos teismo sprendimo išvados dėl išimtinio pirkimo įsipareigojimų buvimo nepagrįstos. Teismas pakartojo Tarybos išvadas. Bankai nėra išreiškę poreikio pirkti pinigų tvarkymo paslaugų dalimis. Toks paslaugos teikimas nebūtų ekonomiškai pagrįstas. Neiširta, ar tarp bankų ir G4S sudarytose sutartyse nustatyti ribojimai (kompensacijos) galėjo būti reikšmingi bankų sprendimams, pasirenkant paslaugų teikėją.

(6) Teismo sprendimo motyvai dėl tariamų konkurencijos ribojimo padarinių yra fiktyvūs, nepagrįsti, netirti ir neįrodyti. Poveikis konkurencijai konstatuotas atitinkamoje rinkoje, kuri net nebuvo iširta. Teismas nepagrįstai konstatavo ribojimus pinigų tvarkymo rinkoje.

(7) Netinkamai išaiškintas ir pritaikytas KĮ 28 straipsnis. Taryba privalėjo nutraukti tyrimą, gavusi pareiškėjų įsipareigojimus.

(8) Nepagrįstai pritaikyta bauda. Teismo sprendimas prieštarauja teismų praktikai dėl bazinio baudos dydžio nustatymo. Sprendimu nepagrįstai konstatuotas pažeidimo laikotarpis. Be to, baudos dydis prieštarauja bendriesiems teisės principams. Teismas tinkamai nevertino lengvinančių aplinkybių. Baudos dydis turi būti sumažintas ir dėl procedūrinių pažeidimų.

(9) Pareiškėjas pažymi, kad nėra pagrindo grąžinti Tarybai pakartotinai atlikti tyrimą, todėl priimtinas naujas sprendimas, kuriuo panaikinamas Nutarimas.

35. Atsakovas Konkurencijos taryba apeliaciniame skunde (XXIV t., b. l. 2–15) prašo panaikinti Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. birželio 18 d. sprendimą ta apimtimi, kuria teismas pakeitė Tarybos Nutarimo rezoliucinės dalies 2 punktą ir sumažino pareiškėjams skirtas baudas bei priimti naują sprendimą – pareiškėjų skundus dėl Nutarimo panaikinimo atmesti kaip nepagrįstus, o Nutarimą palikti nepakeistą. Apeliacinis skundas grindžiamas tokiais argumentais:

(1) Teismas turi įgaliojimus patikrinti, ar Taryba laikėsi teisės aktų reikalavimų, skirdama baudas. Tačiau teismas neatlieka viešojo administravimo funkcijų ir nevykdo atitinkamos srities politikos, teismas sprendžia ginčus dėl teisės viešojo administravimo srityje. Teismas, konstatuodamas, jog baudos yra nepagrįstai didelės, neatsižvelgė ir neįvertino visų reikšmingų aplinkybių. Teismas nepagrįstai baudas mažino, vadovaudamasis Aprašo 20 punktu, nes šis punktas numato konkrečias aplinkybes, leidžiančias mažinti baudą, iš kurių tik vieną konstatavo teismas.

(2) Teismas nepagrįstai mažino baudą dėl to, kad vertikalūs susitarimai laikytini mažiau pavojingais nei horizontalūs. Taryba šią aplinkybę vertino, nustatydama baudą už pažeidimo pavojingumą. Neaišku, kodėl šią aplinkybę reikėtų vertinti papildomai.

(3) Aplinkybė, kad nebuvo nustatytas pažeidimo iniciatorius, savaime nesuteikia pagrindo mažinti baudas ūkio subjektams. Nėra pagrindo teigti, kad kurio nors iš pareiškėjų veiksmai, sudarant ir vykdant nagrinėjamas sutartis, buvo pasyvūs.

(4) Bankų priklausomybė nuo G4S negali būti laikoma lengvinančia aplinkybe, nes bankai galėjo kreiptis į Tarybą dėl pažeidimo. Tyrimo metu nenustatyta, kad pareiškėjai būtų atlikę kokius nors veiksmus, kurie būtų turėję įtakos konkurencijos ribojimo trukmei ar mastui.

(5) Vien pažeidimo nutraukimo faktas savaime negali būti aiškinamas kaip atsakomybę lengvinanti aplinkybė.

(6) Iš nagrinėtų aplinkybių galima daryti išvadą, jog bankai galėjo pagrįstai suprasti, kad jų sutarčių su labai didelę rinkos dalį turinčių teikėju sutarties sudarymas gali pažeisti KĮ 5 straipsnį. Bankai žinojo, kad sudaro sutartis su vieninteliu ar dominuojančiu ūkio subjektu. Bankai suprato ar turėjo suprasti, kokią įtaką jų susitarimai su G4S turės jų klientams.

(7) Naudos iš susitarimo nebuvimas nėra pagrindas mažinti ūkio subjektams skirtas baudas.

(8) Tyrimo dėl konkurencijos teisės pažeidimo trukmė nėra lengvinanti aplinkybė.

(9) Teismas turėjo pagrįsti, kuo ūkio subjektų veiksmai peržengia ūkio subjektams nustatytos pareigos bendradarbiauti su Taryba ribas, nes tik aktyvus bendradarbiavimas galėtų būti pripažintas lengvinančia aplinkybe.

36. Pareiškėjas SEB bankas atsiliepime į Konkurencijos tarybos apeliacinį skundą (XXIV t., b. l. 22–45) prašo apeliacinį skundą atmesti. Atsiliepime nurodomi šie pagrindiniai argumentai:

(1) Taryba pateikia argumentus, kurie prieštarauja pirmosios instancijos teismo sprendimui ir pačiam Tarybos Nutarimui.

(2) Pareiškėjas nesutinka su tuo, kad Taryba skirtų baudų nevertina kaip neprotingai didelių. Akcentuojama skirtinga bankų ir G4S padėtis, kuri neleidžia nustatyti vienodų baudų. Vienašalė G4S rinkos uždarymo strategija paversta bendru bankų ir G4S susitarimu. Skaičiuojant baudos dydį, į bendrąsias pajamas nėra atsižvelgiama, turi būti atsižvelgta į su pažeidimu susijusias pajamas.

(3) Nėra prasmės taikyti atgrasomojo poveikio kriterijaus, skiriant baudą, ūkio subjektams, kurie yra nekalti, o pats pažeidimas net gali būti nenaudingas.

(4) Neatsižvelgiant į tai, kaip suprantama kaltė šios bylos kontekste, asmenys, dėl objektyvių priežasčių negalintys įvertinti konkurencijos ribojimo buvimo ar nebuvimo, negali būti laikomi esantys lygioje padėtyje su asmeniu, kuris tokią galimybę turi.

(5) Taryba netinkamai identifikuoja kaltės koncepciją. Nėra nuoseklumo tarp Tarybos pozicijų šiuo aspektu. Tarybos siūloma kaltės koncepcija grindžiama neadekvačiais argumentais.

(6) Konkurencijos ribojimas šiuo atveju naudingas tik tiekėjui. Tai konstatavo teismas, to nepagrįstai nepripažįsta Taryba.

(7) Nepagrįsta Tarybos pozicija, kad naudos iš susitarimų nebuvimas nėra pagrindas mažinti baudų dominuojančio ūkio subjekto klientams.

(8) Pareiškėjas nėra nei pasyvus, nei aktyvus susitarimo dalyvis, tuo labiau nėra iniciatorius.

(9) Pareiškėjas ieškojo alternatyvų G4S, tai yra objektyvi aplinkybė. Tačiau tai suponuoja, kad tarp pareiškėjo ir G4S nebuvo susitarimo dėl išimtinio pirkimo išsipareigojimo.

(10) Nepagrįsti Tarybos argumentai dėl tyrimo trukmės. Kaip tinkamai konstatavo teismas, Taryba kalta dėl nepagrįstai ilgo tyrimo.

37. Pareiškėjas SEB bankas atsiliepime į UAB „G4S Lietuva“ apeliacinį skundą (XXIV t., b. l. 46–48) palaiko šio skundo dalyką ir sutinka su esminiais skundo argumentais.

38. Pareiškėjas SEB bankas atsiliepime į DNB banko apeliacinį skundą (XXIV t., b. l. 49–50) palaiko tiek skundo dalyką, tiek motyvus.

39. Pareiškėjas SEB bankas atsiliepime į „Swedbank“ apeliacinį skundą (XXIV t., b. l. 51–52) palaiko tiek skundo dalyką, tiek motyvus.

40. Pareiškėjas „Swedbank“ atsiliepime į DNB bankas apeliacinį skundą (XXIV t., b. l. 53) palaiko tiek apeliacinio skundo motyvus, tiek reikalavimus.

41. Pareiškėjas „Swedbank“ atsiliepime į SEB bankas apeliacinį skundą (XXIV t., b. l. 55) palaiko tiek apeliacinio skundo motyvus, tiek reikalavimus.

42. Pareiškėjas „Swedbank“ atsiliepime į UAB „G4S Lietuva“ apeliacinį skundą (XXIV t., b. l. 57–58) palaiko šio skundo dalyką ir sutinka su esminiais skundo argumentais.

43. Pareiškėjas „Swedbank“ atsiliepime į Konkurencijos tarybos apeliacinį skundą (XXIV t., b. l. 59–76) prašo apeliacinį skundą, kiek jis susijęs su „Swedbank“, atmesti. Atsiliepimo argumentai iš esmės sutampa su pareiškėjo SEB banko atsiliepimo į Konkurencijos tarybos apeliacinį skundą argumentais:

(1) Taryba pateikia argumentus, kurie prieštarauja pirmosios instancijos teismo sprendimui ir pačiam Tarybos Nutarimui.

(2) Pareiškėjas nesutinka su tuo, kad Taryba skirtų baudų nevertina kaip neprotingai didelių. Akcentuojama skirtinga bankų ir G4S padėtis, kuri taip pat ir neleidžia nustatyti vienodų baudų. Vienašalė G4S rinkos uždarymo strategija paversta bendru bankų ir G4S susitarimu. Skaičiuojant baudos dydį, į bendrąsias pajamas nėra atsižvelgiama, turi būti atsižvelgta į su pažeidimu susijusias pajamas.

(3) Nėra prasmės taikyti atgrasomojo poveikio kriterijaus, skiriant baudą ūkio subjektams, kurie yra nekalti, o pats pažeidimas net gali būti nenaudingas.

(4) Neatsižvelgiant į tai, kaip suprantama kaltė šios bylos kontekste, asmenys, dėl objektyvių priežasčių negalintys įvertinti konkurencijos ribojimo buvimo ar nebuvimo, negali būti laikomi esantys lygioje padėtyje su asmeniu, kuris tokią galimybę turi.

(5) Taryba netinkamai identifikuoja kaltės koncepciją. Nėra nuoseklumo tarp Tarybos pozicijų šiuo aspektu. Tarybos siūloma kaltės koncepcija grindžiama neadekvačiais argumentais.

(6) Konkurencijos ribojimas šiuo atveju naudingas tik tiekėjui. Tai konstatavo teismas, to nepagrįstai nepripažįsta Taryba.

(7) Nepagrįsta Tarybos pozicija, kad naudos iš susitarimų nebuvimas nėra pagrindas mažinti baudų dominuojančio ūkio subjekto klientams.

(8) Pareiškėjas nėra nei pasyvus, nei aktyvus susitarimo dalyvis, tuo labiau nėra iniciatorius.

(9) Nepagrįsti Tarybos argumentai dėl tyrimo trukmės. Kaip tinkamai konstatavo teismas, Taryba kalta dėl nepagrįstai ilgo tyrimo.

44. Pareiškėjas DNB bankas atsiliepime į Konkurencijos tarybos apeliacinį skundą (XXIV t., b. l. 78–112) prašo apeliacinį skundą, kiek jis susijęs su DNB bankas, atmesti. Atsiliepimo argumentai iš esmės sutampa su pareiškėjo SEB banko atsiliepimo į Konkurencijos tarybos apeliacinį skundą argumentais:

(1) Taryba pateikia argumentus, kurie prieštarauja pirmosios instancijos teismo sprendimui ir pačiam Tarybos Nutarimui.

(2) Pareiškėjas nesutinka su tuo, kad Taryba skirtų baudų nevertina kaip neprotingai didelių. Akcentuojama skirtinga bankų ir G4S padėtis, kuri taip pat ir neleidžia nustatyti vienodų baudų. Vienašalė G4S rinkos uždarymo strategija paversta bendru bankų ir G4S susitarimu. Skaičiuojant baudos dydį, į bendrąsias pajamas nėra atsižvelgiama, turi būti atsižvelgta į su pažeidimu susijusias pajamas.

(3) Nėra prasmės taikyti atgrasomojo poveikio kriterijaus, skiriant baudą, ūkio subjektams, kurie yra nekalti, o pats pažeidimas net gali būti nenaudingas.

(4) Neatsižvelgiant į tai, kaip suprantama kaltė šios bylos kontekste, asmenys, dėl objektyvių priežasčių negalintys įvertinti konkurencijos ribojimo buvimo ar nebuvimo, negali būti laikomi esantys lygioje padėtyje su asmeniu, kuris tokią galimybę turi.

(5) Taryba netinkamai identifikuoja kaltės koncepciją. Nėra nuoseklumo tarp Tarybos pozicijų šiuo aspektu. Tarybos siūloma kaltės koncepcija grindžiama neadekvačiais argumentais.

(6) Konkurencijos ribojimas šiuo atveju naudingas tik tiekėjui. Tai konstatavo teismas, to nepagrįstai nepripažįsta Taryba.

(7) Nepagrįsta Tarybos pozicija, kad naudos iš susitarimų nebuvimas nėra pagrindas mažinti baudų dominuojančio ūkio subjekto klientams.

(8) Pareiškėjas nėra nei pasyvus, nei aktyvus susitarimo dalyvis, tuo labiau nėra iniciatorius.

(9) Nepagrįsti Tarybos argumentai dėl tyrimo trukmės. Kaip tinkamai konstatavo teismas, Taryba kalta dėl nepagrįstai ilgo tyrimo.

45. Pareiškėjas DNB bankas atsiliepime į „Swedbank“ apeliacinį skundą (XXIV t., b. l. 113) palaiko tiek apeliacinio skundo motyvus, tiek dalyką.

46. Pareiškėjas DNB bankas atsiliepime į UAB „G4S Lietuva“ apeliacinį skundą (XXIV t., b. l. 114–115) palaiko šio skundo dalyką ir sutinka su esminiais skundo argumentais.

47. Pareiškėjas DNB bankas atsiliepime į SEB bankas apeliacinį skundą (XXIV t., b. l. 116) palaiko tiek apeliacinio skundo motyvus, tiek dalyką.

48. Pareiškėjas UAB „G4S Lietuva“ pateikė teismui prašymą (XXIV t., b. l. 121–127) skirti ekspertizę byloje, siekiant įvertinti Konkurencijos tarybos atlikto tyrimo, kurio metu buvo tiriamas pirkėjų požiūris į dviejų lyginamų paslaugų tarpusavio pakeičiamumą, patikimumą.

49. Pareiškėjas UAB „G4S Lietuva“ atsiliepime į Konkurencijos tarybos apeliacinį skundą (XXIV t., b. l. 128–139) prašo atmesti Konkurencijos tarybos apeliacinį skundą. Atsiliepiamas grindžiamas tokiais esminiais argumentais:

(1) Tarybos argumentai dėl skirtos baudos dydžio atmestini, nes bauda G4S neturėjo ir negalėjo būti skirta.

(2) Baudos skyrimas už vertikalų susitarimą nepagrįstas. Turėjo būti taikoma švelnesnė sankcija. Tarybos skirtos baudos parodo, jog Tarybos tikslas buvo ne konkurencijos apsauga, o parodomasis sankcijų skyrimas.

(3) Konkurencijos teisės tikslas yra saugoti konkurenciją. Todėl sankcijų taikymas nesietinas vien tik su baudos skyrimu.

(4) Teismas pagrįstai konstatavo, kad paskirtos baudos yra neprotingai didelės. Tačiau G4S skirtą baudą sumažino pernelyg mažai. Taryba nekvestionuoja G4S skirtos baudos dydžio neprotingumo ir nepagrįstumo, tai daroma tik dėl bankams skirtų baudų. Bauda turėjo būti sumažinta dar labiau, nes pažeidimas yra vertikalus susitarimas. Pareiškėjas sutinka, kad teismas pagrįstai sumažino baudą dėl to, jog pažeidimas nutrauktas savo noru, taip pat įvertinęs faktą, kad pažeidimų trukmei įtakos turėjo ir Tarybos veiksmai, taip pat buvo pagrindas mažinti dėl to, kad G4S padėjo Tarybai tyrimo metu.

(5) Teismas, mažindamas baudą, nepagrįstai nurodo, jog bankai iš susitarimų neturėjo naudos, o G4S turėjo. Nėra nustatyta aplinkybių, kurios patvirtintų, kad G4S turėjo naudos.

(6) Taryba apeliaciniame skunde nutyli, jog tariamai neteisėtus susitarimus lėmė Tarybos veiksmai, išduodant leidimą koncentracijai.

50. Pareiškėjas UAB „G4S Lietuva“ pateikė teismui prašymą (XXIV t., b. l. 140–146) skirti bylos nagrinėjimą žodinio proceso tvarka.

51. Pareiškėjas UAB „G4S Lietuva“ atsiliepime į pareiškėjų SEB banko, DNB banko ir „Swedbank“ apeliacinius skundus (XXIV t., b. l. 147–159) prašo tenkinti pareiškėjų SEB banko, DNB banko ir „Swedbank“ apeliacinius skundus ir priimti naują sprendimą – panaikinti Nutarimą. Atsiliepiamas grindžiamas tokiais esminiais argumentais:

(1) Bankų argumentai dėl SESV 102 straipsnio taikymo nagrinėjamu atveju nepagrįsti. Nėra nei faktinio, nei teisinio pagrindo konstatuoti G4S dominuojančią padėtį. Nenustačius dominavimo, negalimas piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi konstatavimas. G4S neturėjo jokios rinkos uždarymo strategijos. G4S ir bankų sutartys nesukūrė rinkos uždarymo poveikio.

(2) Pareiškėjas sutinka su kitų pareiškėjų argumentais, jog Taryba netinkamai apibrėžė atitinkamas rinkas, o tai turėjo esminę įtaką netinkamai vertinti poveikį konkurencijai. Tyrime turėjo būti vertinama kompensacijų ekonominė įtaka bankų elgesiui, o ne deklaruojama, kad absoliutus kompensacijos dydis buvo didelis ir skatino elgtis tam tikru būdu. Poveikis pinigų tvarkymo rinkoje buvo vertintas nepagrįstai, nebuvo poveikio konkurencijai šioje rinkoje. Taip pat poveikio konkurencijai ir bankų elgesiui nebuvo inkasavimo rinkoje.

(3) Pareiškėjas taip pat sutiko su kitų pareiškėjų argumentais dėl teisės į gynybą ribojimo, nesuteikiant galimybių susipažinti su tyrimo medžiaga. Tai yra savarankiškais pagrindais naikinti Nutarimą. Teismas nepagrįstai nevertino byloje pateiktų ekspertų išvadų. Bankų argumentai dėl *de facto* išimtinio pirkimo išsipareigojimų nebuvimo pagrįsti. Bankų argumentai dėl negalėjimo taikyti baudą pagrįsti. Iš dalies pagrįsti bankų argumentai, jog teismas nespėdė klausimų dėl baudos skyrimo.

52. Trečiasis suinteresuotas asmuo UAB „Eurocash1“ atsiliepime į pareiškėjų ir atsakovo apeliacinius skundus (XXIV t., b. l. 164–167) prašo pareiškėjo G4S apeliacinį skundą atmesti, panaikinti pirmosios instancijos teismo sprendimo dalį, kuria sumažinta G4S skirta bauda ir šioje dalyje priimti naują sprendimą – Nutarimą palikti nepakeistą; taip pat netenkinti pareiškėjų bankų skundų ta apimtimi, kiek bankai prašo naikinti Nutarimo dalį, kuria atitinkamas bankas pripažintas padariusiu pažeidimą, tačiau nagrinėjant klausimą dėl baudos, atsižvelgti į atsiliepime pateikiamus argumentus; atmesti SEB banko prašymą pridėti naujus įrodymus; netenkinti SEB banko ir DNB banko prašymų kreiptis į Konstitucinį Teismą; atmesti DNB banko prašymą dėl ekspertizės skyrimo. Taip pat Eurocash1 prašo bylą nagrinėti žodinio proceso tvarka. Atsiliepime pateikiami tokie esminiai argumentai:

(1) Eurocash1 pažymi, kad pažeidimu nuo Eurocash1 buvo izoliuoti ne tik patys bankai, bet ir jų klientai. Tai sudarė reikšmingą klientų dalį. Bankų klientai – grynųjų pinigų įskaitymo tiesiogiai nuotolinio ryšio su banku būdu paslaugos pirkėjai.

(2) Eurocash1 buvo pasiruošęs konkuruoti su G4S dėl bankų, kaip atitinkamų paslaugų pirkėjų. Be to, konkurencijos teisė saugo ne tik realią, bet ir potencialią konkurenciją. Konkurencija yra dinamiškas procesas, svarbus ir galimas faktinių konkurentų plėtimosi arba patekimo į rinką, įskaitant ir tokio plėtimosi grėsmę, poveikis.

(3) Byloje esantys duomenys patvirtina, kad įtaką konkurencijai atitinkamose rinkose galėjo turėti būtent bankų susitarimai su G4S.

(4) SEB banko pateikti teiginiai dėl galimybių teikti inkasavimo paslaugas banko klientams, neturint sutarties su banku dėl tiesioginio grynųjų pinigų įskaitymo, nepagrįsti. Šie teiginiai nepagrindžia, jog yra tinkamų alternatyvų inkasavimo paslaugoms su tiesioginio pinigų įskaitymo į paslaugos gavėjo banką nebuvimu, pvz., per tarpines sąskaitas.

(5) Teismas nepagrįstai papildomai vertino faktą, kad G4S ir bankai sudarė vertikalų susitarimą, kuris mažiau pavojingas nei horizontalus. Į tai Taryba buvo atsižvelgusi, vertindama pažeidimo pavojingumą.

(6) Nepagrįstas teismo teiginys dėl per ilgo Tarybos tyrimo. Teismas nepagrindė, kodėl 4 metus trukęs tyrimas yra nepateisinamai ilgas ir kodėl tyrimas turėjo trukti ne ilgiau kaip 2 metus. Be to, nepaisant tyrimo, bankai ilgai nenutraukė susitarimų, Taryba atsižvelgė į pažeidimo trukmę, skaičiuodama baudas.

(7) Pagal Aprašą, G4S turėjo būti skirta didesnė bauda nei skyrė Taryba. Todėl nėra pagrindo jos dar labiau mažinti.

53. Atsakovas Konkurencijos taryba atsiliepime į apeliacinius skundus (XXV t., b. l. 1–27) prašo tenkinti Tarybos apeliacinį skundą, atmesti pareiškėjų apeliacinius skundus ir pripažinti Nutarimą teisėtu bei pagrįstu; atsisakyti tenkinti SEB banko ir DNB banko prašymus dėl įrodymų pridėjimo; atsisakyti tenkinti SEB banko ir DNB banko prašymus skirti ekspertizę; atsisakyti tenkinti SEB banko ir DNB banko prašymus dėl kreipimosi į Konstitucinį Teismą. Atsiliepime pateikiami šie pagrindiniai argumentai:

(1) Taryba pažymi, kad „Swedbank“, DNB banko ir G4S byloje pateiktos specialistų išvados vertintinos kaip pareiškėjų paaiškinimai, kurių pagrįstumas priklauso nuo faktinių bylos aplinkybių. Pareigos teismui vertinti trečiųjų asmenų išdėstytų nuomonių nėra. Šie paaiškinimai negali būti laikomi rašytiniais įrodymais, juose nėra nurodyta žinių apie aplinkybes, turinčias reikšmės bylai.

(2) Teismas pagrįstai pripažino Nutarimo išvadų dėl SEB banko įsipareigojimo pirkti pinigų tvarkymo paslaugas tik iš G4S teisėtumą. SEB bankas klaidingai interpretuoja Nutarimo išvadas. Tam, kad būtų pagrindas konstatuoti susitarimo konkurencijos teisės prasme buvimą, nėra būtina pagrįsti, kad šalys turėjo vienodą tikslą (ar vienodą ekonominį interesą) ar kad šalys turėjo suprasti, jog jų susitarimas riboja konkurenciją ir yra draudžiamas. 2012 m. SEB pradėjo dalį paslaugų pirkti iš kito paslaugų teikėjo, kai buvo sudaryta sutartis su Eurocash1. Konkurso organizavimas nebuvo objektyviai būtinas dėl inkasavimo paslaugos su tiesioginiu įskaitymu. Vertintinas ne organizuotas konkursas paslaugoms pirkti, bet ar kitas paslaugų teikėjas pradėjo teikti paslaugas, galiojant 2007 m. sutarčiai. Taryba neteigia, kad SEB bankas nepirktų visų pinigų tvarkymo paslaugų iš naujo teikėjo ar pirktų jo neišbandęs.

(3) Taryba nevertino kompensacijos, kurią mokėtų DNB bankas G4S, jei dalį paslaugų pirktų iš kito teikėjo, įskaitant ir jos dydžio, kaip aplinkybės, savaime pagrindžiančios DNB įsipareigojimą pirkti tik iš G4S. Egzistavo rizika, kad dėl netinkamo paslaugų teikimo galėjo sutrikti DNB banko veikla, susijusi su grynaisiais pinigais, o net trumpas sutrikimas būtų turėjęs neigiamų pasekmių bankui. Tačiau ribojimas buvo susijęs su banko galimybėmis būtent išbandyti kitą paslaugų teikėją dėl didelės priklausomybės nuo G4S teikiamų paslaugų ir nepertraukiamumo būtinybės. Atitinkamai pasakytina ir dėl „Swedbank“ argumentų.

(4) Nutarime nėra konstatuojama ir nėra siekiama, kad bankai paslaugas pirktų iš kito teikėjo ar kad pirktų paslaugas dalimis. Nutarimo išvados suponuoja, kad bankai turi būti laisvi rinktis pinigų tvarkymo paslaugų teikėją. Nagrinėjamu atveju bankų pasirinkimo laisvė buvo ribojama susitarimų ir iš jų bankams kylančių neigiamų pasekmių.

(5) Taryba tinkamai apibrėžė atitinkamą rinką. Paslaugos, kuria gali būti pasiekiamas tas pats rezultatas, buvimas savaime nesudaro pagrindo teigti, kad prekės pakeičiamos ir priklauso vienai atitinkamai rinkai. Inkasavimas su tiesioginiu pinigų įskaitymu nėra pakeičiamas inkasavimu su įskaitymu netiesiogiai per tarpines sąskaitas. Tai pagrindžia tyrimo metu nustatytos aplinkybės. Paklausos pakeičiamumas yra tik viena iš aplinkybių, apibrėžiant atitinkamą rinką. Be to, ekonominis prekių pakeičiamumo vertinimas grindžiamas faktinėmis aplinkybėmis, gauti atsakymai į paklausimus tyrimo metu buvo vertinami kitų aplinkybių kontekste.

(6) Taryba pabrėžia, kad papildomas neigiamas šalių veiksmų poveikis konkurencijai reikšmingesnis, vertinant ūkio subjektų veiksmų atitiktį konkurencijos taisyklėms. Nagrinėjamu atveju vertinama, ar konkurencija buvo, galėjo būti ribojama dėl G4S ir bankų sudarytų susitarimų.

(7) Įsipareigojimo pirkti iš vieno tiekėjo susitarimų konkurenciją ribojantis poveikis yra tai, kad konkuruojantiems tiekėjams ribojamos galimybės rasti pirkėjų atitinkamoje rinkoje. Dėl to jų galimybės patekti į rinką ir joje plėstis yra ar gali būti apribotos.

(8) Taryba pažymi, kad vertinant, ar įsipareigojimo pirkti iš vieno tiekėjo turi ar gali turėti poveikį konkurencijai, nustatyti, ar atsižvelgiant į teisinį ir ekonominį kontekstą, kuriame susitarimas buvo sudarytas ir veikia, rinka uždaroma tiek, kad konkuruojantiems tiekėjams pastebimai sunkiau patekti į rinką ir joje plėstis. Atsižvelgiant į tyrimo metu nustatytas aplinkybes, poveikis konkurencijai bent jau galėjo būti.

(9) Atliekant tyrimą, reikia vertinti, ar kiti paslaugų teikėjai objektyviai galėjo patekti į rinką, nesant susitarimo. Neprivalu nustatyti tikimybę, kad bankai būtų pirkę paslaugas iš Eurocash1. Tokiu atveju lyginamos konkurencijos sąlygos, o ne faktinė situacija, kuri būtų rinkoje nesant susitarimo. Nėra tokio įrodinėjimo standarto dėl kontrafaktinės analizės būtinybės.

(10) Tam, kad sudarytų galimybę saugos tarnybai inkasuoti savo klientų pinigus su įskaitymu tiesiogiai, bankams reikėjo suteikti galimybę teikti tik dalį pinigų tvarkymo paslaugų.

Bankai negali sakyti, kad jų klientams Eurocash1 paslaugos nebuvo aktualios. Eurocash1 rinkos dalis augo, poreikis šio ūkio subjekto paslaugoms buvo.

(11) Ūkio subjektai, kuriems reikalingos inkasavimo su tiesioginiu įskaitymu paslaugos, banką renkasi ne pagal paslaugų teikėją. Kadangi inkasavimas su įskaitymu netiesiogiai per tarpines sąskaitas nepatenka į inkasavimo su įskaitymu rinką, tokio inkasavimo būdo egzistavimas nepaneigia, jog buvo apribotos galimybės patekti ir plėstis inkasavimo su tiesioginiu įskaitymu rinkoje. Didžiausiu inkasavimo su tiesioginiu įskaitymu paslaugų pirkėjai yra trys bankai – pareiškėjai. Šiuose bankuose sutvarkoma grynųjų pinigų dalis rodo, kad daugiausiai inkasavimo su tiesioginiu įskaitymu paslaugų perka šių bankų klientai. Neturėdamas galimybės įskaityti tiesiogiai, paslaugų teikėjas negali teikti grynųjų pinigų inkasavimo su tiesioginiu įskaitymu paslaugų ir šių bankų klientams. Taip jis atribojamas nuo didelės dalies potencialių inkasavimo su tiesioginiu įskaitymu paslaugų pirkėjų.

(12) Pareiškėjų teiginiai grindžiami klaidinga prielaida, jog KĮ 7 straipsnis ir SESV 102 straipsnis turi taikymo pirmenybę, jei konkurencija yra ar gali būti ribojama dėl rinkos galią turinčio ūkio subjekto sudarytų susitarimų, kuriais įsipareigojama pirkti paslaugas iš vieno teikėjo. Jei G4S ir būtų pripažinti KĮ 7 straipsnio ir SESV 102 straipsnio pažeidimu, tai nepaneigtų Tarybos išvados dėl KĮ 5 straipsnio ir SESV 101 straipsnio pažeidimo. Tam, kad galėtų įvertinti, ar jų sudaryti susitarimai nepažeidžia konkurencijos taisyklių, pirkėjai nebūtinai turi žinoti, kokias sutartis teikėjai sudaro su kitais savo pirkėjais ir kokiomis sąlygomis.

(13) Net ir nežinodami apie G4S su kitais bankais sudarytų susitarimų turinio, bankai turėjo arba galėjo protingai įvertinti, kad kiekvieno iš jų sudaromi susitarimai gali riboti konkurenciją ir pažeisti KĮ 5 straipsnio ir SESV 101 straipsnio reikalavimus. Bent jau neatsargumas kiekvieno iš bankų atveju gali būti konstatuotas.

(14) Taryba neprivalo nurodyti bent vieną precedentą, pagrindžiantį byloje nagrinėjamą situaciją. Toks reikalavimas apribotų Tarybos galimybes užtikrinti tinkamą KĮ įgyvendinimą. Pagal ES Bendrojo teismo praktiką, ne tik nėra pagrindo netaikyti atsakomybės, bet šiuo atveju nėra pagrindo konstatuoti ir lengvinančios aplinkybės.

(15) Nagrinėjamu atveju nėra pagrindo taikyti Reikalavimų 10 punkto. G4S pinigų tvarkymo paslaugų teikimo rinkos dalis tirtuoju laikotarpiu buvo ne mažiau kaip 90 proc., o kiekvieno iš bankų atskirai rinkos dalis pinigų tvarkymo paslaugų pirkimo rinkoje buvo ne mažiau kaip 15 proc.

(16) Taryba pažymi, kad 10 proc. ūkio subjekto bendrųjų pajamų sudaranti bauda savaime nelaukoma nepagrįstai didelė. Bankų pinigų tvarkymo paslaugos susijusios su operacijomis grynaisiais pinigais. Nustatant baudos dydį, vertinamas pažeidimo pavojingumas, pažeidimo sukeltos pasekmės ir pažeidimo poveikis prekybai tarp valstybių narių, bet ne individualių susitarimo dalyvių veiksmų poveikis ar pavojingumas.

(17) Teismas, nagrinėdamas bylą, neturi pareigos vertinti visus be išimties proceso dalyvių teikiamus argumentus ar duomenis. Nėra pareigos vertinti prieštaravimų, kurie nesusiję su nagrinėjamo ginčo esme. Teismas vertino esminę įtaką Nutarimo teisėtumui turinčias aplinkybes.

(18) G4S tyrimo Taryboje metu nei karto nesikreipė, prašydamas leisti susipažinti su tyrimo bylos medžiaga. Tai, kad konfidencialia pripažįstama informacija segama į atskirą tomą, netrukdo ūkio subjektams ginti savo teisių, skundžiant pareigūno veiksmus. Pareiškėjai nenurodo, kokia konkrečiai konfidenciali informacija apribojo jų teisę į gynybą.

(19) Taryba taip pat pažymi, kad byloje nėra pagrindo kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl Aprašo prieštaravimo Konstitucijai ir įstatymams. Taip pat nėra tikslinga skirti ekspertizę pareiškėjų nurodytais klausimais.

54. Pareiškėjas SEB bankas pateikė prašymą kreiptis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą dėl prejudicinio sprendimo priėmimo (XXV t., b. l. 54–105).

55. Pareiškėjas „Swedbank“ pateikė prašymą kreiptis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą dėl prejudicinio sprendimo priėmimo (XXV t., b. l. 105–127).

56. Pareiškėjas DNB bankas pateikė prašymą kreiptis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą dėl prejudicinio sprendimo priėmimo (XXV t., b. l. 128–149).

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV.

57. Nagrinėjamoje byloje kyla klausimas dėl konkurencijos teisės pažeidimo, kylančio iš draudimo sudaryti konkurenciją ribojančius ar galinčius riboti susitarimus (Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalis, SESV 101 straipsnio 1 dalis).

58. Byloje ginčijamas 2012 m. gruodžio 20 d. Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos nutarimas Nr. 2S-15. Konkurencijos tarybos Nutarime konstatuota, kad nagrinėjamu atveju Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio bei Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio reikalavimai buvo pažeisti, SEB bankui ir G4S, Swedbank ir G4S, DNB bankui ir G4S sudarius įsipareigojimo pirkti iš vieno tiekėjo susitarimus. Konstatuota, jog dėl šių susitarimų buvo ar galėjo būti ribojamos pinigų tvarkymo paslaugų teikėjų galimybės įeiti į rinką ir plėstis joje bei inkasavimo paslaugų teikėjų galimybės įeiti į inkasavimo su pinigų įskaitymu tiesiogiai nuotolinio ryšio su banku būdu rinką ir plėstis joje.

59. Pirmosios instancijos teismas iš esmės sutiko su Nutarimu, tačiau dalyje dėl baudos dydžio pakeitė Konkurencijos tarybos Nutarimu skirtas baudas pažeidimą padariusiems ūkio subjektams. Byloje pareiškėjai SEB bankas, Swedbank, DNB bankas bei G4S ginčija pirmosios instancijos teismo sprendimą visa apimtimi, o atsakovas Konkurencijos taryba – dalį dėl sumažintų baudų.

Dėl teisinio reguliavimo

60. Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo (2012 m. gegužės 5 d. įstatymo redakcija) 5 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad visi susitarimai, kuriais siekiama riboti konkurenciją arba kurie riboja ar gali riboti konkurenciją, yra draudžiami ir negalioja nuo jų sudarymo momento. Atsižvelgiant į tai, kad nagrinėjamu atveju pažeidimas fiksuotas nuo 2007 m. iki 2012 m., pabrėžtina, jog aktualių Konkurencijos įstatymo redakcijų nuostatos iš esmės buvo tokios pat per visą tyrimui aktualų laikotarpį. Iš esmės analogiškas draudimas įtvirtintas ir SESV 101 straipsnio 1 dalyje: kaip nesuderinami su vidaus rinka draudžiami: visi įmonių susitarimai, įmonių asociacijų sprendimai ir suderinti veiksmai, kurie gali paveikti valstybių narių tarpusavio prekybą ir kurių tikslas ar poveikis yra konkurencijos trukdymas, ribojimas arba iškraipymas vidaus rinkoje.

61. Teisėjų kolegija sutinka su Nutarime nurodytais argumentais dėl SESV nuostatų taikymo. Pagal 2003 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų Sutarties 21 ir 82 straipsniuose, įgyvendinimo 5 straipsnį valstybių narių konkurencijos institucijos turi teisę atskirose bylose taikyti SESV 101 ir 102 straipsnius. Vadovaujantis 2004 m. balandžio 27 d. Europos Komisijos pranešimu C 101 dėl paaiškinimų dėl Sutarties 81 ir 82 straipsniuose naudojamos sąvokos „poveikis prekybai“ (toliau – ir Pranešimas dėl poveikio prekybai) 86 punktu, vertikalūs susitarimai, apimantys visą vieną valstybę narę, gali ypač paveikti valstybių narių tarpusavio prekybos struktūrą, kai tokie susitarimai kitų šalių įmonėms apsunkina patekimą į nagrinėjamą nacionalinę rinką, vykdam eksportą ar įsisteigiant (rinkos uždarymo poveikis); kai dėl vertikalųjų susitarimų atsiranda toks išstūmimo iš rinkos poveikis, jie pagilina rinkų pasiskirstymą nacionaliniu pagrindu, taip kliudydami ekonominiam skverbimuisi, kurį turi užtikrinti Sutartis (žr. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 1972 m. spalio 17 d. sprendimo *Vereeniging van Cementhandelaren prieš Komisiją*, 8-72, 29 punktą; taip

pat žr. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. balandžio 20 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-1245/2012).

62. Pranešimo dėl poveikio prekybai 87 punkte pažymėta, kad susitarimai paprastai sukuria reikšmingas patekimo į rinką kliūtis tik tuomet, kai jie apima didelę rinkos dalį. Teisėjų kolegija sutinka su Tarybos vertinimu, kad nagrinėjamu atveju susitarimai apėmė visos valstybės narės (Lietuvos Respublikos) teritoriją pinigų tvarkymo paslaugų ir inkasavimo su grynųjų pinigų įskaitymu tiesioginio ryšio su banku būdu paslaugų rinkose. Dėl to pakankamai ilgam laikui buvo uždarytos ypač didelės dalys tiriamų rinkų. Pareiškėjai byloje nepateikė reikšmingų argumentų, paneigiančių Tarybos konstatuotą visų pinigų tvarkymo paslaugas apimančios rinkos (abiejų tiriamų rinkų kartu) dalį. Dėl to nagrinėjamoje byloje yra pagrindas taikyti SESV 101 straipsnio 1 dalį.

63. Pabrėžtina, kad draudžiami tie susitarimai, kuriais siekiama riboti konkurenciją arba kurie riboja ar gali riboti konkurenciją. Skirtini susitarimai, kuriais siekiama riboti konkurenciją pagal tikslą (Konkurencijos įstatymas: „siekiama riboti“), ir susitarimai, ribojantys konkurenciją pagal pasekmes (Konkurencijos įstatymas: „riboja ar gali riboti“). Konkurencijos teisės pažeidimų išskyrimą į susitarimus, turinčius antikonkurencinį tikslą, ir susitarimus pagal poveikį konkurencijai pripažįsta ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (žr., pavyzdžiui, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2009 m. birželio 4 d. sprendimo *T-Mobile Netherlands BV ir kt. prieš Raad van bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit*, C-8/08 28–29 punktus; 2009 m. spalio 6 d. sprendimo *GlaxoSmithKline Services Unlimited*, C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P, C-519/06 P 55 punktą; taip pat Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. balandžio 18 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-290/2012).

64. Nagrinėjamoje byloje Nutarimu konstatuotas Konkurencijos tarybos tirtų susitarimų poveikis konkurencijai. SESV 101 straipsniu draudžiamas tiek realus, tiek potencialus antikonkurencinis poveikis (žr., pavyzdžiui, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 1998 m. gegužės 28 d. sprendimą *John Deere prieš Komisiją*, C-75/95). Tai patvirtina ir Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje esanti nuostata, kad „visi susitarimai, <...> kurie <...> gali riboti konkurenciją, yra draudžiami <...>“ (žr. pavyzdžiui, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2009 m. spalio 16 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-34/2009). Tiek nustačius realų, tiek potencialų (tikėtiną) konkurencijos ribojimą, taikoma ta pati Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalis bei SESV 101 straipsnio 1 dalis, todėl konkurencijos ribojimo pobūdis pažeidimo kvalifikavimui, kaip teisingai pastebėjo Konkurencijos taryba, įtakos neturi (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. balandžio 20 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-1245/2012).

Dėl rinkų apibrėžimo

65. Taryba Nutarime pažeidimą konstatavo pinigų tvarkymo paslaugų ir inkasavimo su grynųjų pinigų įskaitymu tiesioginio ryšio su banku būdu rinkose. Pirmosios instancijos teismas sutiko su tokiu rinkų apibrėžimu.

66. Konkurencijos įstatymo (2012 m. gegužės 5 d. galiojusi įstatymo redakcija) 3 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad atitinkama rinka yra suprantama kaip tam tikros prekės rinka tam tikroje geografinėje teritorijoje. Pagal Įstatymo 3 straipsnio 12 dalį prekės rinka – tai visuma prekių, kurios, pirkėjų požiūriu, yra tinkamas pakaitalas viena kitai pagal jų savybes, naudojimą ir kainas, o 3 dalyje įtvirtinta, jog geografinė teritorija (geografinė rinka) – tai teritorija, kurioje visi ūkio subjektai susiduria su iš esmės panašiomis konkurencijos sąlygomis tam tikroje prekės rinkoje ir kuri, atsižvelgiant į tai, gali būti atskiriama lyginant su greta esančiomis teritorijomis.

67. Rinkos apibrėžimas yra priemonė konkurencijos riboms tarp įmonių nustatyti ir apibrėžti, o pagrindinis jo tikslas – sistemingai nustatyti konkurencijos ribojimus, su kuriais susiduria tam tikros įmonės. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje yra pabrėžta, jog rinkos apibrėžimas nėra savitiksliis dalykas, todėl kiekvienu konkrečiu atveju reikia įvertinti, kokia galima konkurencijos problema yra analizuojama ir koku tikslu siekiama nustatyti

atitinkamos rinkos apibrėžimą (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. sausio 21 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-801/2013).

68. Teisėjų kolegija sutinka su pirmosios instancijos teismo atliktu Nutarimo nuostatų dėl rinkos apibrėžimo vertinimu. Sutiktina, kad pinigų tvarkymas ir inkasavimas su tiesioginiu pinigų įskaitymu nuotoliniu ryšiu yra ypač susijusios paslaugos, tačiau kaip pažymėjo ir Taryba (Nutarimo 53 punktą), praktikoje bankai, perkantys pinigų tvarkymo paslaugas, paprastai perka ir bankomatų inkasavimą iš to paties paslaugų teikėjo: apie tokio pasirinkimo ekonominę prasmę patvirtino ir DNB bankas, tai matyti ir iš tarp Swedbank ir G4S bei SEB ir G4S sudarytų sutarčių nuostatų, kuriomis šios paslaugos susiejamos (Nutarimo 55 punktą). Atsižvelgtina į tai, kad inkasavimo paslaugos su tiesioginiu pinigų įskaitymu nuotoliniu ryšiu teikiamos bankomatų turintiems bankams, todėl ši paslauga gali būti teikiama atskirai nuo daugiau skirtingų veiksmų apimančių pinigų tvarkymo paslaugų.

69. Pirmosios instancijos teismas pagrįstai atkreipė dėmesį į esminius pareiškėjų argumentus, kuriais jie nesutinka dėl rinkos apibrėžimo. Grynujų pinigų pateikimas bankui, lyginant jį su grynujų pinigų priėmimu saugos tarnybos perskaičiavimo centre (tyrimui aktualus inkasavimo su tiesioginiu pinigų įskaitymu nuotolinio ryšio su banku būdas) su vėlesniu įskaitymu į kliento banko sąskaitą, yra rizikingesnis. Toks pinigų inkasavimo būdas reikalauja papildomų bankų investicijų (specialių patalpų, grynujų pinigų skaičiavimo įrenginių, papildomų tarnautojų išlaikymo) bei papildomų laiko sąnaudų. Naudojant tokį kliento grynujų pinigų inkasavimo būdą, bankas už grynujų pinigų pervedimą į kliento sąskaitą banke taiko tam tikrą mokestį, priešingu atveju (kai grynųjų pinigai yra vežami į saugos tarnybos perskaičiavimo centrą) mokestį klientui taiko saugos tarnyba. Todėl inkasavimas be grynujų pinigų įskaitymo tiesioginio ryšio su banku būdu galimybių, pagrįstai neįtrauktas Tarybos į tiriamą atitinkamą rinką.

70. Kita vertus, į atitinkamą inkasavimo su tiesioginiu įskaitymu rinką nepatenka ir inkasavimas su įskaitymu netiesiogiai per tarpines sąskaitas. Šios paslaugos skiriasi iš esmės dėl esminių savybių ypatumų. Pavyzdžiui, inkasavimo su netiesioginiu įskaitymu per tarpines paslaugas paslaugos pirkėjai susiduria su papildomomis rizikomis, lyginant inkasavimą su tiesioginiu įskaitymu nuotoliniu būdu: pinigų laikymas inkasavimo paslaugų teikėjo sąskaitoje yra rizikingesnis nei laikymas paslaugų gavėjo sąskaitoje; taip pat atsiranda papildomos rizikos, susijusios su priklausomybe nuo paslaugų teikėjo (pinigai patenka į jo sąskaitą, prieš pervedant į paslaugos gavėjo nurodytą sąskaitą); inkasavimo su tiesioginiu pinigų įskaitymu atveju pinigai paslaugų gavėjo sąskaitą pasiekia žymiai greičiau nei inkasavimo per tarpines sąskaitas atveju. Be to, pirkėjas neturi jokių galimybių kontroliuoti, kokie veiksmai yra atliekami su jo pinigais, kai paslaugos teikiamos per tarpines sąskaitas. Saugos tarnybai, norinčiai teikti inkasavimo per tarpines sąskaitas paslaugas, reikia sudaryti sutartį su banku dėl jame esančios sąskaitos naudojimo kaip tarpinės. Be to, iš Tarybos pateiktų duomenų byloje matyti, kad inkasavimas per tarpines paslaugas užima itin mažą dalį visų pinigų tvarkymo paslaugų.

71. Teisėjų kolegija pažymi, kad ginčo dėl geografinės rinkos byloje nėra ir ši rinka pagrįstai laikoma Lietuvos Respublikos teritorija.

Dėl susitarimo buvimo

72. Konkurencijos įstatymo 5 straipsnis ir SESV 101 straipsnis draudžia visus susitarimus, kuriais siekiama riboti konkurenciją arba kurie riboja ar gali riboti konkurenciją. Jei nustatoma, kad susitarimo tikslas – riboti konkurenciją, tokio susitarimo neigiamų padarinių įrodyti nebereikia (Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 1966 m. liepos 13 d. sprendimas Nr. *Consten and Grundig* prieš *Europos Komisiją*, 56/64).

73. Pagal Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 15 dalį, susitarimas – bet kuria forma (raštu ar žodžiu) dviejų ar daugiau ūkio subjektų sudarytos sutartys arba ūkio subjektų suderinti veiksmai, įskaitant bet kurio ūkio subjektų junginio (asociacijos, susivienijimo, konsorciumo ir pan.) arba šio junginio atstovų priimtą sprendimą.

74. Konkurencijos įstatymas tiesiogiai neišskiria horizontaliųjų ir vertikalųjų susitarimų rūšių ir jų apibrėžimų neįtvirtina. Tačiau vertikalaus susitarimo samprata pateikiama 2000 m. sausio 13 d. Konkurencijos tarybos nutarimu Nr. 1 patvirtintų Reikalavimų ir sąlygų susitarimams, kurie dėl savo mažareikšmio poveikio negali itin riboti konkurencijos (2004 m. gruodžio 9 d. nutarimo Nr. 1S-172 redakcija), 2 punkte, pagal kurį vertikalusis susitarimas – tai susitarimas tarp dviejų ar daugiau ūkio subjektų, kurių kiekvienas veikia skirtingame prekės gamybos ar platinimo lygmenyje ir kuris apima prekių pirkimo, pardavimo ar perpardavimo sąlygas.

75. Panašiai vertikalieji susitarimai apibrėžiami ir bylai aktualiuose bendrosios išimties reglamentuose. 1999 m. gruodžio 22 d. Komisijos reglamente (EB) 2790/1999 dėl Sutarties 81 straipsnio 3 dalies taikymo vertikalųjų susitarimų ir suderintų veiksmų grupėms (toliau – ir Reglamentas 2790/1999) nurodyta, kad vertikalieji susitarimai – tai susitarimai ar suderinti veiksmai tarp dviejų ar daugiau įmonių, kurių kiekviena, vykdydama susitarimo sąlygas, veikia skirtingame gamybos ar paskirstymo grandinės lygyje, ir kurie yra susiję su sąlygomis, suteikiančiomis galimybę šalims pirkti, parduoti ar perparduoti tam tikras prekes ar paslaugas. Tuo tarp šiuo metu galiojančiame 2010 m. balandžio 20 d. Komisijos reglamente (ES) Nr. 330/2010 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 3 dalies taikymo vertikalųjų susitarimų ir suderintų veiksmų rūšims (toliau – ir Bendrosios išimties reglamentas) vertikalusis susitarimas įvardytas kaip dviejų arba daugiau įmonių, kurių kiekviena, susitarimo arba suderintų veiksmų atžvilgiu, veikia skirtingame gamybos arba platinimo grandinės lygmenyje, susitarimas arba suderinti veiksmai, susiję su sąlygomis, kuriomis šalys gali pirkti, parduoti arba perparduoti tam tikras prekes arba paslaugas.

76. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra pažymėjęs, kad susitarimas konkurencijos teisės prasme suprantamas labai plačiai, nekeltant esminių reikalavimų jo išraiškos būdui ar formai. Kvalifikuojant susitarimą pagal Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punktą, pakanka nustatyti eksplicitinį arba implicitinį šalių valios (norų, ketinimų) sutapimą (suderinimą) veikti rinkoje atitinkamu būdu, o subjektyvūs pareiškėjų siekiai, dalyvaujant susitarime, paprastai neturi jokios reikšmės (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. kovo 28 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁵⁷⁵-2577/2011; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. birželio 23 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁴⁴⁴-1433/2011). Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktikoje susitarimais konkurencijos teisės prasme taip pat pripažįstami ne tik formalūs, rašytiniai susitarimai (rašytinės sutarties sudarymas), bet ir žodiniai susitarimai ar net teisiškai neįpareigojantys dokumentai (Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 1970 m. liepos 15 d. sprendimas *ACF Chemiefarma NV prieš Europos Komisiją*, Nr. 41/69).

77. Konkurencijos taryba Nutarime nurodė, kad tyrimo metu nagrinėtos tarp pareiškėjų G4S ir Swedbank, SEB banko bei DNB banko sudarytos sutartys dėl pinigų tvarkymo paslaugų. Tarybos konstatuotas pažeidimas kildinamas iš 2008 m. Swedbank ir G4S sutarties (Konkurencijos tarybos tyrimo byla, 5 t., b. l. 55), 2007 m. SEB banko ir G4S sutarties (Konkurencijos tarybos tyrimo byla, 5 t., b. l. 170) ir 2008 m. DNB banko ir G4S sutarties (Konkurencijos tarybos tyrimo byla, 5 t., b. l. 72). Teisėjų kolegija, įvertinusi Tarybos pateiktą medžiagą bei kitus įrodymus, konstatuoja, kad aplinkybė dėl sudarytų pinigų tvarkymo paslaugų bei inkasavimo su tiesioginiu pinigų įskaitymo nuotoliniu būdu įrodyta. Minėtomis sutartimis atitinkami bankai su paslaugų teikėju G4S susitarė dėl paslaugų teikimo.

78. 2007 m. sutarties tarp SEB banko ir G4S ypatumas yra tai, kad G4S įgijo teisę pakeisti paslaugų teikimo įkainius arba nutraukti sutartį, SEB bankui pradėjus pirkti paslaugas iš kitų paslaugų teikėjų. 2008 m. sutarties tarp SEB banko ir G4S ypatumas yra tai, kad DNB bankas sutartimi įsipareigojo pirkti paslaugas tik iš G4S, priešingu atveju bankui būtų taikoma sankcija (bauda, apskaičiuota pagal sutartyje nurodytą formulę). Panašus į 2008 m. tarp DNB banko ir G4S sudarytoje sutartyje nustatytąjį apribojimas buvo įtvirtintas ir 2008 m. sutartyje tarp Swedbank ir G4S. Tirtos sutartys buvo terminuotos. Taryba Swedbank įsipareigojimą

fiksavo nuo 2008 m. iki 2011 m., DNB banko – nuo 2008 m. iki 2012 m., SEB banko – nuo 2007 m. iki 2012 m. Šie laikotarpiai nurodyti pažeidimo laikotarpiais (Nutarimo 596 punktą).

79. Taryba pagrįstai nurodė, o pareiškėjai ir nepaneigė, kad tirtos sutartys iš tiesų sudarytos. Todėl teisėjų kolegijos vertinimu sutarčių sudarymo faktas patvirtintas. Minėtomis sutartimis buvo sudaryti įsipareigojimai pirkti paslaugas tik iš vieno tiekėjo, kuriais bankai apribojo savo galimybes pirkti paslaugas iš kitų paslaugų teikėjų. Tai patvirtina ne tik baudos sutartyje taikymo galimybė, bet ir teisė G4S nutraukti sutartį prieš terminą. Atsižvelgiant į byloje nepaneigtą tirtų paslaugų svarbą bankams, būtinybę užtikrinti paslaugos nepertraukiamumą, objektyvios rinkos aplinkybės vertinamos kaip patvirtinančios įsipareigojimo pirkti paslaugas tik iš vieno tiekėjo buvimo realumą.

80. Vis dėlto vien įsipareigojimo pirkti paslaugas tik iš vieno paslaugų teikėjo savaime nereiškia konkurencijos teisės pažeidimo. Siekiant jį konstatuoti, būtina identifikuoti draudžiamo susitarimo buvimo elementus. Atsižvelgiant į tai, jog iš sutarčių teksto negalima vienareikšmiškai teigti, kad sutarčių tikslas buvo riboti konkurenciją, to neteigia ir Taryba, būtina nustatyti, ar nagrinėjamu atveju gali būti konstatuojamas sutarčių poveikis konkurencijai.

Dėl poveikio konkurencijai

81. Nagrinėjamu atveju pažeidimas konstatuotas dėl bankų įsipareigojimų pirkti atitinkamas paslaugas tik iš G4S. Šis atvejis priskirtinas vertikaliems susitarimams – įsipareigojimui pirkti tik iš vieno tiekėjo, kuris įtvirtinamas tarp ūkio subjektų, veikiančių skirtingame paskirstymo grandinės lygyje. Pažymėtina, kad įsipareigojimų poveikis konkurencijai turi būti įvertintas kitų panašių sutarčių kontekste, atsižvelgus į galimą tiriamomis sutartimis daromą bendrą (kumuliatyvų) poveikį (žr. pavyzdžiui, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 1991 m. vasario 28 d. sprendimo *Stergios Delimitis* prieš *Hennigen Brau*, C-234/89 14 punktą).

82. Siekiant įvertinti, ar vertikaliuoju susitarimu ribojama konkurencija, būtina atsižvelgti į šiam konstatavimui svarbias aplinkybes, o konkrečiai – palyginti faktinę padėtį ar ateityje galimą padėtį atitinkamoje rinkoje, kurioje galioja vertikalieji apribojimai, su padėtimi, kuri vyrautų, jei susitarime nebūtų vertikalųjų apribojimų. Kad vertikalieji susitarimai savo poveikiu ribotų konkurenciją, faktinei arba potencialiai konkurencijai jie turi daryti tokį poveikį, kad egzistuočių gana didelė tikimybė, jog atitinkamoje rinkoje bus neigiamai veikiamos kainos, gamybos apimtys, naujovių diegimas arba prekių ir paslaugų asortimentas arba kokybė. Tikėtinas neigiamas poveikis konkurencijai turi būti pastebimas. Tikėtina, kad pastebimas neigiamas poveikis konkurencijai atsiranda tuo atveju, kai bent viena iš šalių turi arba įgyja tam tikrą rinkos galią, o susitarimu tą rinkos galią padedama sukurti, išlaikyti arba sustiprinti, arba šalims suteikiama galimybių ja pasinaudoti. Rinkos galia yra galimybė gana ilgą laikotarpį išlaikyti didesnes nei konkurentų kainas, didesnę nei konkurentų kiekybinę produktų gamybos apimtį, produktų kokybę ir asortimentą arba žemesnę nei konkurentų naujovių diegimo lygį (žr. 2010 m. gegužės 19 d. Europos Komisijos pranešimo „Vertikalųjų apribojimų gairės“ Nr. 2010/C 130/01, C 130/1 (toliau – ir Gairės) 97 punktą). Pabrėžtina, kad iki Gairių paskelbimo galiojo ankstesnis 2000 m. spalio 13 d. Europos Komisijos pranešimas „Vertikalųjų apribojimų gairės“ Nr. 2000/C 291/01 (toliau – ir 2000 m. gairės), kuris 2010 m. buvo papildytas. 2000 m. gairių nuostatos šioje byloje iš esmės neprieštarauja pateikiamoms Gairių nuostatoms.

83. Vertinant, ar vertikalus susitarimas pastebimai riboja konkurenciją, analizuotini įvairūs elementai: susitarimo pobūdis, šalių padėtis rinkoje, konkurentų padėtis rinkoje, patekimo į rinką kliūtys ir kt. (Gairių 111 punktą). Pagal 2000 m. gaires tokiais veiksniais būtų tiekėjo padėtis rinkoje, konkurentų padėtis rinkoje, pirkėjo padėtis rinkoje, įėjimo į rinką kliūtys, kiti veiksniai (2000 m. gairių 121 punktą). Vertikalieji susitarimai gali būti įvairios struktūros ir pavidalo. Todėl svarbu išanalizuoti susitarimo pobūdį, atsižvelgiant į susitarime numatytus apribojimus, tų apribojimų trukmę ir bendro pardavimo rinkoje, kuriai taikomi apribojimai, procentą. Gali prireikti vertinti ne tik susitarime tiesiogiai nustatytas sąlygas. Tai, kad egzistuoja

netiesioginiai apribojimai, galima suprasti iš to, kaip šalys įgyvendina susitarimą ir su kokiomis paskatomis susiduria (Gairių 113 punktą). Atitinkamai 2000 m. gairių 133 punkte nurodoma, kad vertikalios susitarimo atveju reikia analizuoti ir kitus veiksnius (apimama rinkos dalis, susitarimų trukmė, ar susitarimas buvo padiktuotas vienos šalies ir kt.)

84. Taryba Nutarime įvertino susitarimų pobūdį (Nutarimo 378–385 punktai), pinigų tvarkymo rinkos struktūrą (Nutarimo 386–393 punktai), susietą pinigų tvarkymo rinkos dalį (Nutarimo 394–397 punktai), patekimo į pinigų tvarkymo rinką kliūtis (Nutarimo 398–407 punktai). Nutarime taip pat analizuotos atskiros sutarčių, sudarytų tarp bankų ir G4S nuostatos, susijusios su patekimo į pinigų tvarkymo rinką barjerų sukūrimu (Nutarimo 408–422 punktai, 430–436). Taryba įvertino tarp bankų ir G4S susiklosčiusių santykių įtaką barjerų patekimo į rinką buvimui pinigų tvarkymo rinkoje.

85. Teisėjų kolegija sutinka su pirmosios instancijos teismu, jog Tarybos atliktas susitarimų poveikio vertinimas konkurencijai yra pagrįstas. Taryba atsižvelgė į susitarimų pobūdį, konstatavusi susitarimuose įtvirtintus apribojimus bankams pirkti paslaugas iš kitų nei G4S paslaugų teikėjų. Taip pat Taryba ištyrė atitinkamos rinkos struktūrą, konstatavusi, kad tiekėjo rinkos dalis 2007–2011 m. laikotarpiu sudarė ne mažiau kaip 95 proc. visų pinigų tvarkymo paslaugų rinkoje. Tuo tarpu trys didžiausi pinigų tvarkymo paslaugų pirkėjai per nagrinėjamą laikotarpį pirko ne mažiau kaip 85 proc. paslaugų (Nutarimo 393 punktą). Konstatuotos rinkų dalys neleidžia poveikio konkurencijai vertinti kaip mažai tikėtino, remiantis Gairių 135 punkte (2000 m. gairių 143 punkte) nustatytais kriterijais (didžiausio tiekėjo rinkos dalis ne mažesnė nei 30, o penkių didžiausių – ne mažesnė nei 50 proc.).

86. Taryba ištyrė ir konstatavo, kad dėl sudarytų pirkimo įsipareigojimų G4S konkurentai galėjo konkuruoti tik dėl iki 15 proc. pinigų tvarkymo paslaugų (Nutarimo 397 punktą). Teisėjų kolegija pažymi, kad net ir esant paklaidos dėl Tarybos skaičiavimų tikimybei, Nutarime pateikti duomenys yra pakankamai pagrįsti. Atsižvelgiant į tai, kad Tarybos tikslas buvo pagrįsti realų ar bent potencialų poveikį konkurencijai, nurodytų duomenų ir jų analizės pakanka, siekiant konstatuoti, jog susitarimai bent jau galėjo daryti poveikį konkurencijai. Pareiškėjai ginčija tiek Tarybos taikytus rinkos apskaičiavimo metodus, tiek nustatytas rinkos dalis, tačiau pareiškėjai neneigia G4S veikus ypač didelėje pinigų tvarkymo rinkos (kartu su inkasavimo su tiesioginiu pinigų įskaitymu) dalyje. Be to, byloje pareiškėjai nepateikė duomenų, paneigiančių, kad būtent jie sudaro didžiąją atitinkamų pinigų tvarkymo paslaugų pirkėjų dalį.

87. Teisėjų kolegija pažymi, kad rinkoje Tarybos konstatuoto pažeidimo metu susiklosčiusi situacija buvo specifinė dėl daugelio priežasčių. Pinigų tvarkymo, įskaitant ir inkasavimo su tiesioginiu pinigų įskaitymu, paslaugas Nutarimo priėmimo metu teikė dvi saugos tarnybos: pareiškėjas G4S ir trečiasis suinteresuotas asmuo Eurocash1 (Nutarimo 211 punktą). Analizuojant atitinkamos rinkos dinamiką, matyti, kad nuo 2001 m. iš bankų pinigų tvarkymo paslaugas pradėjo perimti G4S (tuo metu – UAB „Falck Security“), o nuo 2007 m. tokias paslaugas pradėjo teikti ir Eurocash1. Atsižvelgdamas į tai, kad rinkoje nebuvo konkurentų, G4S įtvirtino savo padėtį, tapdamas iš esmės vieninteliu paslaugų teikėju rinkose iki 2007 m. Pabrėžtina, kad pinigų tvarkymo paslaugoms keliami specifiniai tiek iš teisės aktų kylantys, tiek paslaugų gavėjų keliami reikalavimai: finansinis paslaugų teikėjo stabilumas, kompetencija šioje srityje, paslaugų teikimo nepertraukiamumas, gera reputacija, techninės galimybės (infrastruktūra), patirties, teikiant atitinkamas paslaugas, turėjimas ir kt. Tad savybės, kurias identifikuoja kaip būtinas teisės aktai bei paslaugų gavėjai, kartu su pačiu naujos rinkos susiformavimu po 2000 m. lėmė, jog didžiąją rinkos dalį ilgą laiką turėjo vienas ūkio subjektas – G4S. Tačiau šie rinkos struktūros bei rinkos dalyvių ypatumai negali pagrįsti Tarybos analizuotų sutartinių įsipareigojimų, pagal kuriuos bankai įsipareigojo pirkti paslaugas tik iš vieno tiekėjo, nustatančias pirkimo sutartis su G4S tuo metu, kai rinkoje ėmė rasti naujas paslaugų teikėjas, nustatymo.

88. Pažymėtina, kad Gairėse įsipareigojimas pirkti iš vieno paslaugų tiekėjo yra įtvirtintas kaip vienas iš labiausiai paplitusių vertikaliųjų susitarimų. Nors nagrinėjamu atveju susitarimas nėra visiškai tipinis, Gairėse pateikiamos nuostatos vertintinos kaip padedančios

apibrėžti ir nustatyti susitarimo poveikį konkurencijai. Nagrinėjama atveju rinkoje susiklostė Gairių 132 punkte nurodytas vertikalus susitarimo pavojus – rinkoje, kurioje sudaryti susitarimai, tiekėjas (G4S) susitarimų sudarymo metu turėjo ypač didelę rinkos dalį, faktiškai buvo neišvengiamas partneris bankams dėl specifinių paslaugų savybių. Nustatyta, kad rinkos įsipareigojimais susieta rinkos dalis buvo didelė (žr. atitinkamai Gairių 133 punktą). Pabrėžtinai ir objektyvios patekimo į rinką kliūtys (Gairių 136 punktas), kurios konstatuotos ir nagrinėjamoje situacijoje, akcentuojant specialius teisinius ir kitokio pobūdžio reikalavimus, kylančius potencialiems paslaugų teikėjams. Todėl sudarius įsipareigojimo pirkti paslaugas iš vieno tiekėjo sutartis, paklausa ir pasiūla didelėje rinkos dalyje tapo *išaldyta* (žr. pavyzdžiui, 1979 m. rugsėjo 5 d. Europos Komisijos sprendimo Nr. 79/934/EEC *BP Kemi – DDSF* 60 punktą)

89. Teisėjų kolegija pažymi, kad bankų pasipriešinimo galia (Gairių 137 punktas, 2000 m. gairių 125 punktas) yra svarbus veiksnys, analizuojant bankų ir G4S santykius. Tačiau susitarimo sudarymo metu, rinkoje tik atsirandant naujam tiekėjui, bankai neturėjo ypač gerų galimybių rinktis paslaugos teikėją, taip realizuodami savo rinkos galią, nes būtų rizikavę dėl netinkamos paslaugos gavimo (naujas rinkos dalyvis dar neturėjo daug patirties, tik pradėjo teikti paslaugas). Todėl jų pasipriešinimo galia, atsižvelgiant į rinkos struktūrą, paslaugų specifiką ir reikalavimus paslaugų teikėjams, buvo ribota.

90. Atsižvelgiant į Tarybos analizuotų rinkų dinamiką, trijų didžiausių pinigų tvarkymo paslaugų pirkėjų sudarytos sutartys, kuriomis šie pirkėjai įsipareigojo paslaugas pirkti tik iš G4S, galėjo riboti konkurenciją, t. y. daryti kumuliatyvų poveikį konkurencijai pinigų tvarkymo bei inkasavimo su tiesioginiu pinigų įskaitymu nuotoliniu būdu rinkose. Pirmosios instancijos teismas pagrįstai konstatavo dėl poveikio konkurencijai, kurį nustatė Taryba, buvimo.

Dėl bendrosios ir individualiosios išimčių taikymo

91. Nagrinėjamoje byloje skirtinos bendrosios ir individualiosios išimčių taikymo galimybės. Bendrosios išimties atveju gali būti taikomos Konkurencijos įstatymo 6 straipsnio nuostatos, taip pat Reglamento 2790/1999 ir Bendrosios išimties reglamento nuostatos. Taryba, remdamasi Konkurencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalimi, 2010 m. liepos 15 d. priėmė nutarimą Nr. 1S-140, pagal kurį vertikalus pobūdžio susitarimai vertinami pagal Bendrosios išimties reglamentą.

92. Teisėjų kolegija sutinka su pirmosios instancijos teismo vertinimu, kad pareiškėjai nepagrindė galimų išimčių taikymo nagrinėjama atveju. Pareiškėjai Tarybai nepateikė įtikinamų argumentų dėl nagrinėjamų susitarimų atitikties KĮ 6 straipsnio ir SESV 101 straipsnio 3 dalies reikalavimams, kurie galėtų pagrįsti išimties taikymą. Tiek Reglamentas 2790/1999, tiek Bendrosios išimties reglamentas numato galimybę taikyti bendrąją išimtį tais atvejais, kai tiekėjo užimama rinkos dalis neviršija 30 proc. rinkos, kurioje jis parduoda susitarime numatytas prekes ar paslaugas. Šio rinkos ribos kriterijaus G4S nagrinėjamoje situacijoje akivaizdžiai netenkino.

93. Konkurencijos įstatymo 6 straipsnyje įtvirtina, kad Konkurencijos įstatymo 5 straipsnis netaikomas, jei susitarimas skatina techninę ar ekonominę pažangą arba pagerina prekių gamybą ar paskirstymą ir taip sudaro galimybes vartotojams gauti papildomos naudos. Siekiant taikyti individualiąją išimtį, be vienos iš pirmiau nurodytų sąlygų, būtina konstatuoti ir tai, kad susitarimas nelemia susitariančiųjų šalių veiklos apribojimų, kurie nėra būtini šiame straipsnyje nurodytiems tikslams pasiekti ir nesuteikia susitarimo šalims galimybės riboti konkurenciją didelėje atitinkamos rinkos dalyje. Analogiškos nuostatos dėl individualiosios išimties numatytos ir SESV 101 straipsnio 3 dalyje. Pabrėžtinai ir Gairių 122 punktas, pagal kurį galimas vertikalųjų susitarimų teigiamas poveikis, jei jais skatinamas veiksmingumas, o tai gali nusverti neigiamą susitarimų antikonkurencinį poveikį.

94. Teisėjų kolegija pažymi, kad nagrinėjama atveju nėra pagrindo konstatuoti, jog G4S ir bankų susitarimai leido G4S daryti investicijas į infrastruktūrą, gerinti teikiamų paslaugų kokybę. Taryba pagrindė (Nutarimo 534 punktas), kad G4S investicijos buvo susijusios su

grynujų pinigų saugumo užtikrinimu, tačiau šios investicijos nebuvo susijusios su kurio nors vieno sutartimi susieto banko potencialia nauda. Todėl nėra pagrindo konstatuoti, kad tirti susitarimai skatino techninę ar ekonominę pažangą, t. y. tenkino individualiosios išimties kriterijus.

Dėl atsakomybės taikymo

95. Teisėjų kolegija pažymi, kad nepaisant to, jog nagrinėjamoje situacijoje pagrįstai konstatuotas tiek susitarimo buvimas, tiek jo poveikis konkurencijai, tai savaime neleidžia neatsižvelgti į situacijos specifiką ir individualumą. Konstatuoti bankų įsipareigojimai pirkti paslaugas iš vieno tiekėjo nėra tipiniai įsipareigojimai pirkti iš vieno tiekėjo. Situacijos ypatumas yra tai, kad poveikį konkurencijai sukėlė ne atskiros bankų sudarytos individualios sutartys su G4S, o jų kumuliatyvus poveikis. Pirmosios instancijos teismas sprendimo dalyje dėl skirtos baudos pagrįstumo pagrįstai pažymėjo, kad bankai galėjo nežinoti apie kitų bankų su G4S sudarytus susitarimus, ypač apie jų kiekybines apimtis, kurios ir turi didžiausią reikšmę nustatant, ar yra grėsmių konkurencijai. Tad šiuo aspektu kyla klausimas dėl bankams taikytino standarto numatyti konkurencijai daromą poveikį ar tokio poveikio grėsmę.

96. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas yra pažymėjęs, kad atsakomybė už konkurencijos teisės pažeidimus taikoma tiek esant tyčiais, tiek neatsargumui, tačiau kaltės forma nereikšminga atsakomybės taikymui ir baudos dydžio nustatymui (Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 1996 m. kovo 25 d. sprendimas *SPO* prieš *Komisiją*, C-137/95 P). Tad nors kaltės forma nėra svarbi, tačiau taikymas atsakomybės be kaltės nagrinėjamu atveju nebūtų pagrįstas. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudencijoje ne kartą pabrėžta nekaltumo prezumpcijos, įtvirtintos Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 straipsnio 2 dalyje, svarba. Šiuo aspektu pažymėtina, kad Europos Žmogaus Teisių Teismas 2011 m. rugsėjo 27 d. sprendime *Menarini Diagnostics S. R. L.* prieš *Italiją* konstatavo, jog Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 straipsnio nuostatos taikytinos ir konkurencijos bylose. Todėl ir nagrinėjamoje byloje turi būti analizuojama, ar visi draudžiamo susitarimo dalyviai pagal savo situaciją ginčijamų susitarimų sudarymo ir galiojimo metu buvo toje pačioje padėtyje pažeidimo vertinimo ir galimybėmis jį paveikti prasme.

97. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktikoje pažymima, kad Komisija privalo nurodyti faktus, iš kurių būtų galima daryti išvadą, jog įmonė dalyvavo pažeidime ir buvo atsakinga už įvairius jo aspektus. Kai pažeidimas apima konkurencijos teisei prieštaraujančius susitarimus ir suderintus veiksmus, Komisija privalo parodyti, kad įmonė norėjo savo elgesiu prisidėti prie bendrų tikslų, kurių siekė visi dalyviai ir kad ji žinojo ar galėjo protingai numatyti kitų įmonių planuojamus ar įgyvendintus realius veiksmus, siekiant tų pačių tikslų, ir kad ji buvo pasiruošusi prisiimti riziką (Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 1999 m. liepos 8 d. sprendimas C-49/92 *Europos Komisija* prieš *Anic Partecipazioni*, 86, 87 punktai). Šioje byloje sprendžiamas ir klausimas dėl SESV 101 straipsnio pažeidimo, atitinkama įrodinėjimo pareiga, kurią pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktiką turi Europos Komisija, nacionaliniame procese tenka Konkurencijos tarybai.

98. Nagrinėjamoje situacijoje Swedbank, DNB bankas ir SEB bankas sudarė individualias įsipareigojimo pirkti paslaugas tik iš vieno tiekėjo sutartis. Konkurencijos taryba nekonstatavo, kad atskirai šios sutartys pažeidžia Konkurencijos įstatymo 5 straipsnį ir SESV 101 straipsnį. Todėl kyla klausimas dėl bankų galimybės numatyti kumuliatyvų poveikį, kuris kyla dėl jų individualių su tiekėju sudaromų įsipareigojimų. Teisėjų kolegija pažymi, kad šio klausimo ignoravimas nagrinėjamu atveju lemtų atsakomybės už konkurencijos teisės pažeidimus taikymo plėtimą ūkio subjektams ir jiems kylančias papildomas pareigas įprastuose komerciniuose santykiuose.

99. Pažymėtina, kad atsakomybės bankams taikymas šioje individualioje byloje reikštų, kad vien ta aplinkybė, jog bankai pagrįstai gali numanyti, jog sudaro sutartį su didele dalį rinkoje užimančiu ūkio subjektu, lemtų būtinybę jiems domėtis rinkos dinamika sutarties

galiojimo metu, nedaryti sutarties pakeitimų neišsiaiškinus, kiek analogiškų paslaugų ir iš kokių tiekėjų perka bankų konkurentai, be to, nustatyti, kokią rinkos dalį sudaro tiekėjo, su kuriuo sudaromas įsipareigojimas, konkurentai ir šių konkurentų galimybes konkuruoti rinkoje. Sutiktina, kad ūkio subjektams keliamas aukštesnis pareigos nepažeisti konkurencijos teisėje įtvirtintų tikslų standartas. Tačiau šioje individualioje byloje tokios pareigos konstatavimas, atsižvelgiant į byloje pateiktus ir Tarybos įvertintus duomenis, būtų nepagrįstas. Taryba Nutarime neanalizavo bankų galimybių protingai numatyti sudaromų sutarčių kumuliatyvų poveikį konkurencijai ar bent jau realių galimybių bankams įvertinti kumuliatyviu poveikiu konstatuoti svarbius rinkos struktūros elementus. Taryba privalo įrodyti, kad ūkio subjektas suvokė (galėjo suvokti) ir galėjo kontroliuoti savo sudaromų sutarčių poveikį konkurencijai, jei ši aplinkybė turi reikšmę atsakomybės taikymo prasme.

100. Taip pat pabrėžtina, kad Tarybos konstatuotas pažeidimas SEB banko įsipareigojimu pradėtas 2007 m., o Swedbank ir DNB banko – 2008 m. Nepaisant Tarybos argumentų dėl koncentruotos rinkos struktūros jau 2007 m., SEB banko galybės numatyti ateityje pažeidimą nulemsiančių Swedbank ir DNB banko sutarčių sudarymą nėra pagrįstas. Priešingas situacijos vertinimas lemtų SEB banko veiksmų kvalifikavimą, atsižvelgiant išimtinai į vėlesnius Swedbank ir DNB banko veiksmus.

101. Pažymėtina, kad nors Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teismas 2003 m. spalio 23 d. sprendime *Van den Bergh Foods*, T-65/98 konstatavo, kad vertikalūs susitarimai, sudaryti tarp didelę rinkos dalį užimančio tiekėjo ir mažmeninės prekybos tinklų, turėjo kumuliatyvų poveikį konkurencijai, tačiau atsakomybė (sankcija – įpareigojimas nutraukti atitinkamas sutartis) taikyta tik tiekėjui. Pirkėjams, kurie sudarė analizuotus vertikaliosios susitarimus su vienu tiekėju, atsakomybė netaikyta. Kitame Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teismo 1995 m. birželio 8 d. sprendime *Langnese-Iglo* prieš *Komisiją*, T-7/93 nagrinėtas panašus atvejis dėl kumuliatyvaus įsipareigojimo poveikio. Atsakomybė taip pat taikyta tiekėjui, atskiri susitarimai nebuvo analizuoti, vertintas jų kumuliatyvus poveikis.

102. Tarybos nurodomas Europos Sąjungos Bendrojo Teismo 2009 m. balandžio 30 d. sprendimas byloje *Nintendo ir kt. prieš Europos Komisiją*, T-13/03 nepagrindžia pagrindo atsakomybę taikyti visiems susitarimo dalyviams. Nors nurodomoje byloje baudos buvo skirtos tiek tiekėjui, tiek platintojams, ginčas joje kilo visai dėl kitokio pobūdžio vertikalųjų susitarimų – ūkio subjekto *Nintendo* sudarytų susitarimų su atskirais kompiuterinių žaidimų platintojais dėl lygiagretaus importo Europos Ekonominėje Erdvėje ribojimo.

103. Atsižvelgdama į tai, kas nurodyta, teisėjų kolegija pažymi, kad pirmosios instancijos teismas nepagrįstai sutiko su Tarybos atliktu tyrimu dalyje dėl atsakomybės taikymo bankams. Šioje dalyje pripažintina, kad Taryba neįrodė, jog bankai susitarimų sudarymo ir jų galiojimo metu suvokė ar galėjo suvokti ir kontroliuoti savo sudaromų sutarčių poveikį konkurencijai. Toks bankų atsakomybės nepripažinimas nereiškia, kad byloje nagrinėtos sutartys pripažintinos nepažeidžiančiomis konkurencijos. Situacijos aplinkybių vertinimas lemia bankų pažeidimo konstatavimo panaikinimą ir atsakomybės jiems netaikymą.

104. Priešingai nei bankų atveju, pinigų tvarkymo paslaugų teikėjas G4S buvo kitokioje padėtyje, vertinant šio ūkio subjekto galimybes suvokti ir kontroliuoti savo sudaromų sutarčių poveikį konkurencijai. G4S buvo tiekėjas, sudaręs visas analizuotas poveikį konkurencijai galėjusias daryti sutartis, todėl šis ūkio subjektas galėjo matyti situaciją rinkoje ir situacijos rinkoje dinamiką. Be to, G4S turėjo geresnes galimybes vertinti ir savo sutarčių poveikį esamiems ar potencialiems konkurentams, nes tai toje pačioje rinkoje veikiantys ar ateityje galintys veikti ūkio subjektai.

105. Teisėjų kolegija pažymi, kad nagrinėjamu atveju nekonstatavus pagrindo taikyti atsakomybę pareiškėjams SEB bankui, Swedbank ir DNB bankui, nėra pagrindo vertinti ir baudų skyrimo šiems ūkio subjektams klausimo. Pabrėžtina, kad atsakomybės pagrindas nagrinėjamu atveju galėtų egzistuoti tik dėl G4S veiksmų dėl kitokios nei bankai šio pareiškėjo padėties. Vis dėlto G4S pažeidimas galėtų būti konstatuojamas, įvertinus ir procedūrinius Tarybos atlikto tyrimo elementus.

Dėl įsipareigojimų pateikimo

106. Pareiškėjas G4S nurodo, kad Konkurencijos taryba nepagrįstai atsisakė priimti G4S įsipareigojimus. 2011 m. gegužės 25 d. G4S nurodė, kad yra pasirengęs priimti įsipareigojimus ir atlikti pakeitimus sutartyse bei keisti bendrovės praktiką, siūlė derybas dėl įsipareigojimų (Konkurencijos tarybos tyrimo byla, 4 t., b. l. 37). 2012 m. gegužės 24 d. G4S pateikė informaciją, kad nutraukia veiksmus, dėl kurių atliekamas tyrimas ir įsipareigojo tų veiksmų neatlikti ateityje (Konkurencijos tarybos tyrimo byla, 54 t., b. l. 100–101). Konkurencijos taryba 2012 m. gegužės 28 d. raštu Nr. (2.29-24)6V-1119 (Konkurencijos tarybos tyrimo byla, 54 t., b. l. 109) informavo G4S, kad sprendimą dėl to, ar yra pagrindas nutraukti tyrimą Konkurencijos įstatymo 28 straipsnio 3 dalies pagrindu (2012 m. gegužės 1 d. galiojusi redakcija), Taryba galės priimti, tik įvertinusi visą tyrimo metu surinktą ir gautą medžiagą.

107. Teisėjų kolegija pažymi, kad pagal Konkurencijos įstatymo 28 straipsnio 3 dalies 2 punktą (2012 m. gegužės 1 d. galiojusi redakcija), Konkurencijos taryba priima nutarimą tyrimą nutraukti, jeigu veiksmai nepadarė esminės žalos įstatymų saugomiems interesams, o ūkio subjektas, įtariamasis pažeidęs įstatymą, geranoriškai nutraukė veiksmus ir pateikė Konkurencijos tarybai rašytinį įsipareigojimą tokių veiksmų neatlikti ar atlikti veiksmus, šalinančius įtariamą pažeidimą ar sudarančius prielaidas jo išvengti ateityje. Teisėjų kolegija pažymi, kad nei vienu G4S įsipareigojimų pateikimo metu nebuvo nustatyta procedūra, pagal kurią būtų įgyvendinama Tarybos pareiga Įstatymo 28 straipsnio 3 dalies 2 punkto pagrindu, kuri taip pat leistų aiškiai identifikuoti specialius reikalavimus tokio pobūdžio Tarybos sprendimams dėl įsipareigojimų.

108. Nagrinėjamoje byloje Tarybos reakcija į G4S pateiktus įsipareigojimus buvo 2012 m. gegužės 28 d. raštas Nr. (2.29-24)6V-1119 (Konkurencijos tarybos tyrimo byla, 54 t., b. l. 109). Šiuo raštu nurodoma informacija, kad įsipareigojimų klausimas bus sprendžiamas, pabaigus tyrimą. Priimdama Nutarimą, Taryba išsprendė ir įsipareigojimų klausimą, konstatuodama, jog nėra pagrindo jų priimti (Nutarimo 570 punktas). Teisėjų kolegijos nuomone, toks įsipareigojimų sprendimas yra ydingas dėl toliau išvardytų priežasčių. Teisė teikti įsipareigojimus nėra savitikslė. Ji sietina su abipuse nauda, kurią gali gauti tiek ūkio subjektas, kuris įsipareigodamas nebevykdyti konkurencijai priešingos veiklos gali išvengti dar didesnių sąnaudų, kurias jis patirtų dėl Tarybos tyrimo, tiek Taryba, kuri išsprendžia konkurencijos problemą anksčiau, neturėdama priimti galutiną nutarimą – įsipareigojimai yra priemonė, skirta efektyviai išspręsti rinkoje kilusią problemą. Be to, įsipareigojimai skatina ūkio subjektus, dėl kurių vykdomas tyrimas, būti aktyviais ir imtis iniciatyvos dėl problemos išsprendimo.

109. Lietuvos Respublikos Konstitucija įtvirtina atsakingo valdymo (gero administravimo) principą (Konstitucinio Teismo 1999 m. gegužės 11 d., 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimai, 2004 m. lapkričio 5 d. išvada). Vienas iš gero administravimo principų yra konstitucinė nuostata, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005 m. gegužės 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁰-655/2005). Valdžios institucijos, siekdamos įgyvendinti gero viešojo administravimo principą, užtikrinti žmogaus teisių ir laisvių bei privataus asmens, kaip silpnesnės santykio su viešąja administracija šalies, apsaugą, privalo bet kurioje situacijoje vadovautis fundamentaliais protingumo, teisingumo, sąžiningumo principais, sprendimų priėmimo metu atsižvelgti į susiklosčiusių faktinių aplinkybių visumą (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2014 m. kovo 4 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁵²-385/2014).

110. Taryba savo veikloje taip pat turi vadovautis atsakingo valdymo (gero administravimo) principu. Konkurencijos įstatyme numatyta teisė Tarybai patvirtinti ūkio subjekto įsipareigojimus nereiškia absoliučios Tarybos diskrecijos. Įsipareigojimų instituto tikslai susiję ne tik su Tarybos, bet ir ūkio subjektų interesais, iniciatyva. Neribotos Tarybos diskrecijos dėl ūkio subjektų įsipareigojimų įtvirtinimas šiuo atveju neatitiktų atsakingo valdymo principo, todėl Tarybos teiginys, jog tyrimo nutraukimas Konkurencijos įstatymo 28 straipsnio 3 dalies 2 punkto pagrindu yra Tarybos diskrecija (Nutarimo 563 punktas), nepagrįstas.

111. Teisėjų kolegija pažymi, kad Taryba turi suteikti galimybę ūkio subjektui pateikti įsipareigojimus, kuriuos Taryba galėtų įvertinti, sprendama dėl jų turinio. Įsipareigojimų vertinimas iš esmės gali būti skirstomas į bendrųjų formos reikalavimų vertinimą ir įsipareigojimų pagrįstumo (atitikties Įstatymo 28 straipsnio 3 dalies 2 punkte numatytiems kriterijams) vertinimą. Ūkio subjektams pateikus Įstatymo reikalavimus atitinkančius įsipareigojimus, Taryba turi juos vertinti. Jeigu ūkio subjekto pateikti įsipareigojimai neatitinka esminių formos reikalavimų ir Taryba negali įvertinti jų atitikties Įstatyme numatytiems kriterijams, ūkio subjektas turi būti informuotas apie tai, jam suteikiant galimybę pateikti įsipareigojimus, kurie suteiktų galimybę vertinti jų atitiktį Įstatymo nustatytiems įsipareigojimų vertinimo kriterijams. Būtent šioje tyrimo stadijoje sprendinamas klausimas dėl ūkio subjektų pateikiamų įsipareigojimų formos reikalavimų, leidžiančių Konkurencijos tarybai, priimant nutarimą, išspręsti įsipareigojimų pagrįstumo ar nepagrįstumo klausimą. Tuo tarpu priimdama nutarimą Taryba sprendžia formos prasme tinkamų įsipareigojimų (jei jie buvo pateikti) atitiktį Įstatyme numatytiems kriterijams, bet ne konstatuodama įsipareigojimų formos trūkumus. Šioje byloje Taryba, raštu informuodama G4S apie tai, kad įsipareigojimų klausimas bus išspręstas, atlikus tyrimą, bet nenurodydama esminių įsipareigojimų formos trūkumų, dėl kurių vėliau šie įsipareigojimai iš dalies ir buvo atmesti, užkirto kelią G4S pasinaudoti teise pabaigti bylą įsipareigojimų pateikimu.

112. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra konstatavęs, kad Tarybos įsipareigojimų patvirtinimo klausimas vertintinas, analizuojant atitinkamo sprendimo atitiktį ir Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio reikalavimams (žr. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. kovo 5 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-706/2013 Administracinė jurisprudencija Nr. 25). Atitinkamai ir galutiniam Tarybos akte pateikiami argumentai dėl įsipareigojimų atmetimo turi atitikti Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnyje įtvirtintus bendruosius reikalavimus, keliamus individualiems administraciniams aktams. Nagrinėjamoje byloje Taryba Nutarime vertino G4S įsipareigojimų pagrįstumą, tačiau šis vertinimas nėra pakankamai motyvuotas, nėra pateikta konkrečių ūkio subjekto pateiktų įsipareigojimų atitiktis Įstatyme nustatytiems įsipareigojimų tvirtinimo pagrindams. Taryba, vertindama įsipareigojimų tvirtinimo pagrindus, turi būti nuosekli, nustatyti konkrečių ūkio subjektų teikiamų įsipareigojimų turinį, individualiai motyvuotai įvertinti kiekvieno iš pateiktų ūkio subjektų įsipareigojimus, atsižvelgdama į Įstatymo 28 straipsnio 3 dalies 2 punkte įtvirtintus kriterijus. Nagrinėjamu atveju Taryba šios pareigos neįvykdė, Nutarime analizuota įvairi tyrimo metu pateikta informacija dėl tyrimui aktualių sutarčių nutraukimo, konstatuota, jog G4S pateikti įsipareigojimai buvo abstraktūs ir nesudarė sąlygų vertinti, ar įsipareigojami veiksmai sudarys prielaidas išvengti tokio pažeidimo ateityje. Taryba šiuo atveju turėjo analizuoti konkrečių G4S pateiktų įsipareigojimų atitiktį Įstatyme numatytiems įsipareigojimų tvirtinimo pagrindams, o jų per daug abstraktus pobūdis turėjo būti įvertintas tuo metu, kai ūkio subjektas šiuos įsipareigojimus teikė, bet ne vertinant jų pagrįstumą.

113. Pabrėžtina, kad iš dalies nepakankamai pagrįstas įsipareigojimų įvertinimas nulemtas to, jog ūkio subjektas nepateikė formos reikalavimų atitinkančių ir pakankamai konkrečių įsipareigojimų. Todėl šioje situacijoje, Tarybai tinkamai neinformavus ūkio subjekto dėl įsipareigojimų formos, t. y. kokią konkrečiai informaciją turėjo pateikti ūkio subjektas, Taryba neturėjo galimybių įvertinti ir ūkio subjekto įsipareigojimų atitikties Įstatyme nustatytiems įsipareigojimų tvirtinimo pagrindams, o Tarybos vertinimas dėl įsipareigojimų tapo nepakankamas.

114. Teisėjų kolegija primena, kad Administracinių bylų teisenos įstatymo 89 straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatyta, jog skundžiamas aktas (ar jo dalis) turi būti panaikintas, jeigu jis yra neteisėtas dėl to, kad jį priimant buvo pažeistos pagrindinės procedūros, ypač taisyklės, turėjusios užtikrinti objektyvų visų aplinkybių įvertinimą bei sprendimo pagrįstumą. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo jurisprudencijoje pripažįstama, kad Administracinių bylų teisenos įstatymo 89 straipsnio 1 dalies 3 punkto nuostata reiškia, jog ne kiekvienas formalios procedūros pažeidimas yra pagrindas pripažinti administracinį aktą neteisėtu, jeigu įstatymas

tiesiogiai nenustato tokios procedūros pažeidimo pasekmės. Kriterijus, pagal kurį turi būti vertinama procedūros pažeidimo įtaka priimto administracinio akto teisėtumui, yra tikimybė, kad dėl šio pažeidimo buvo priimtas nepagrįstas sprendimas (žr. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2008 m. gruodžio 8 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁴⁴²-715/2008, Administracinė jurisprudencija Nr. 16; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. kovo 5 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-706/2013 Administracinė jurisprudencija Nr. 25).

115. Nagrinėjamoje byloje Taryba turi kompetenciją įvertinti, ar ūkio subjekto pateikti įsipareigojimai atitinka Konkurencijos įstatymo reikalavimus. Nei pirmosios instancijos teismas, nei apeliacinės instancijos teismas šio vertinimo atlikti savarankiškai negali tol, kol Taryba neįgyvendino savo pareigų, vertindama ūkio subjekto pateiktus įsipareigojimus. Taryba, tęsdama tyrimą ir priimdama naują nutarimą, turi atsižvelgti ir į šioje byloje pateiktą bankų atsakomybės vertinimo klausimą, taip pat į Įstatyme įtvirtintus įsipareigojimų vertinimo kriterijus: esminės žalos įstatymų saugomiems interesams buvimo klausimą, tai, ar ūkio subjektas geranoriškai nutraukė veiksmus ir pateikė rašytinį įsipareigojimą tokių veiksmų neatlikti ar atlikti veiksmus, šalinančius įtariamą pažeidimą ar sudarančius prielaidas jo išvengti ateityje. Atsižvelgdama į tai, kas nurodyta, teisėjų kolegija konstatuoja, kad nagrinėjamoje byloje konstatavus esminį procedūros pažeidimą, nustatytas pagrindas įpareigoti Taryba papildyti tyrimą.

Dėl teisės į gynybą pažeidimo ir kitų klausimų

116. Nagrinėjamoje byloje keliamas klausimas dėl tariamai pažeistos ūkio subjektų teisės į gynybą, neleidžiant ūkio subjektams susipažinti su komercine paslaptimi pripažinta Konkurencijos tarybos tyrimo medžiaga. Teisėjų kolegija pažymi, kad medžiagos pripažinimas komercine ūkio subjekto paslaptimi yra Konkurencijos įstatyme ir Konkurencijos tarybos darbo reglamente, patvirtintame 2004 m. rugsėjo 16 d. Konkurencijos tarybos nutarimu Nr. 1S-139, įtvirtinta procedūra. Konkurencijos tarybos administracijos pareiga apsaugoti ūkio subjektų komercines paslaptis, be kita ko, turėtų būti siejama su Konkurencijos tarybos darbo reglamente įtvirtinta tokios apsaugos įgyvendinimo tvarka (žr. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. balandžio 20 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-1245/2012). Pirmosios instancijos teismas pagrįstai įvertino, kad nagrinėjamu atveju Taryba įgyvendino visas teisės aktais numatytas pareigas, siekdama apsaugoti ūkio subjektų komercines paslaptis. Taryba neturėjo pagrindo konfidencialia pripažinti informaciją tik išanalizavusi visų ūkio subjektų prašymus, tokį medžiagos pripažinimą Taryba pagrįstai darė, gavusi kiekvieno iš ūkio subjektų prašymus, vadovaudamasi Konkurencijos įstatymo 21 straipsniu. Atitinkamai pagrįstai konfidencialia laikytina dalis tyrimo medžiagos, kurią tokia pripažinti pirmosios instancijos teismo prašė Taryba.

117. Teisėjų kolegija pažymi, kad jeigu ūkio subjektams medžiagos pripažinimas konfidencialia trukdo gintis teises, jie turi nurodyti ir motyvuotai pagrįsti, kodėl ir kokie konkretūs konfidencialiais pripažinti duomenys jiems trukdo ginti savo teises. Nagrinėjamoje byloje, teisėjų kolegijos vertinimu, konfidencialia pripažinta medžiaga nedaro esminės įtakos teisiniam ūkio subjektui veiksmų vertinimui ir atsakomybės nustatymui. Iš Tarybos Nutarimo be konfidencialių duomenų motyvų galima aiškiai suprasti esminius Tarybos argumentus. Taip pat dėl konfidencialumo vertintinas ir pirmosios instancijos teismo sprendimas.

118. Pareiškėjai SEB bankas, Swedbank ir DNB bankas nurodė, kad G4S veiksmai turėtų būti kvalifikuojami kaip piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi (KĮ 7 straipsnis, SESV 102 straipsnis). Teisėjų kolegija sutinka su Tarybos pozicija, kad net ir tuo atveju, jei būtų pripažintas piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi, tai savaime nereikštų, kad tyrimo išvados dėl konkurencijos teisę pažeidžiančio susitarimo yra nepagrįstos. Taryba ištyrė kilusią situaciją ir ją kvalifikavo, vien tiekėjo rinkos galia nelemia būtinybės konstatuoti piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi, jei tai gali būti rinkos galia, panaudojama darant spaudimą ir sudarant tiekėjui naudingas, bet konkurenciją pažeidžiančias sutartis.

119. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas 1979 m. vasario 13 d. sprendime *Hoffman-La Roche*, 85/76 pažymėjo, kad aplinkybė, jog tirti susitarimai gali būti konstatuojami, kaip pažeidžiantys konkurencijos teisės reikalavimus, nepaneigia galimybės taikyti ir piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi draudžiantį reguliavimą (116 punktas). Tad iš esmės pati Taryba turi motyvuotai įvertinti, ar konkrečioje situacijoje yra vienas pažeidimas, ar keli. Teisėjų kolegijos nuomone, Konkurencijos taryba Nutarime pakankamai pagrindė savo pasirinkimą dėl tyrimo pabaigimo, konstatuojant draudžiamą susitarimą ir nutraukiant tyrimą dėl piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi, Tarybos pateiktuose motyvuose nėra akivaizdžių klaidų, galinčių daryti įtaką galutinio sprendimo priėmimui.

120. Teisėjų kolegija sutinka su pirmosios instancijos teismo argumentais dėl kitų pareiškėjų ir atsakovo įrodymų pagrįstumo, pareiškėjų pateiktų ekspertų nuomonių, Konkurencijos tarybos tyrimo metu vykdytos apklausos pagrįstumo.

121. Nagrinėjamoje byloje pateikti pareiškėjų SEB banko ir DNB banko prašymai sustabdyti bylos nagrinėjimą ir kreiptis į Lietuvos Respublikos Konstitucinį Teismą dėl Aprašo nepagrįsti. Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad jeigu yra pagrindas manyti, jog įstatymas ar kitas teisės aktas, kuris turėtų būti taikomas konkrečioje byloje, prieštarauja Konstitucijai, teismas sustabdo bylos nagrinėjimą ir, atsižvelgdamas į Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo kompetenciją, kreipiasi į jį su prašymu spręsti, ar tas įstatymas ar kitas teisės aktas atitinka Konstituciją. Pareiga kreiptis į Konstitucinį Teismą atsiranda tik tuo atveju, jei teismas suabejoja byloje taikytino įstatymo ar kito teisės akto atitiktimi Konstitucijai. Nagrinėjamu atveju teisėjui kolegijai nekyla abejonių dėl būtinybės kreiptis į Konstitucinį Teismą.

122. Byloje taip pat pateikti pareiškėjų SEB banko, Swedbank ir DNB banko prašymai sustabdyti bylos nagrinėjimą ir kreiptis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą dėl prejudicinio sprendimo. Teisėjų kolegija pažymi, kad remiantis Administracinių bylų teisenos įstatymo 4 straipsnio 3 dalimi, įstatymų nustatytais atvejais teismas kreipiasi į kompetentingą Europos Sąjungos teisminę instituciją prašydamas preliminarus nutarimo Europos Sąjungos teisės aktų aiškinimo ar galiojimo klausimu. Pažymėtina, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką tik bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas, kuris atsakingas už sprendimo priėmimą, atsižvelgdamas į konkrečios bylos aplinkybes, turi įvertinti reikalingumą pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą, kad galėtų priimti savo sprendimą bei įvertinti Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų svarbą (žr., pavyzdžiui, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2006 m. birželio 15 d. sprendimo *Acereda Herrera*, C-466/04, 47 punktą, taip pat Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. sausio 25 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A¹⁴³-250/2012, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. kovo 26 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-708/2013, Administracinė jurisprudencija Nr. 25).

123. Teisėjų kolegija pažymi, kad kreipimosi į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą pagrindas yra pagrįsta abejonė ne dėl bet kokios Europos Sąjungos teisės aktų nuostatos aiškinimo, bet dėl tokios nuostatos ar nuostatų, kurios turėtų būti taikomos konkrečioje byloje. Nagrinėjamoje byloje teisėjų kolegijai nekyla pagrįsta abejonė dėl Europos Sąjungos teisės aktų nuostatų aiškinimo. Atsižvelgtina į tai, kad teismas iš esmės sutinka su pareiškėjų SEB banko, Swedbank ir DNB banko argumentais dėl atsakomybės šiuo individualiu atveju taikymo. Šioje byloje būtent situacijos specifika lemia, kad atsakomybės vertinimas nėra ordinarinis, tačiau kreipimasis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą būtų pagrįstas daugiau faktine bylos aplinkybių specifika nei neaiškiu Europos Sąjungos teisės aiškinimu.

124. Remdamasi išdėstytais argumentais, teisėjų kolegija konstatuoja, kad pirmosios instancijos teismas netinkamai įvertino klausimą dėl pareiškėjų SEB banko, Swedbank ir DNB banko atsakomybės taikymo bei pareiškėjo G4S įsipareigojimų vertinimo. Todėl pirmosios instancijos teismo sprendimas keistinas dalyje dėl pareiškėjų SEB banko, Swedbank ir DNB banko atsakomybės ir dėl pareiškėjo G4S pateiktų įsipareigojimų vertinimo.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos 140 straipsniu 1 dalies 3 punktu, teisėjų kolegija

nutaria:

Pareiškėjų akcinės bendrovės DNB bankas, akcinės bendrovės SEB bankas, akcinės bendrovės „Swedbank“ apeliacinius skundus tenkinti, uždarnosios akcinės bendrovės „G4S Lietuva“ apeliacinį skundą tenkinti iš dalies.

Atsakovo Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos apeliacinį skundą atmesti.

Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. birželio 18 d. sprendimą pakeisti.

Pareiškėjų akcinės bendrovės DNB bankas, akcinės bendrovės SEB bankas ir akcinės bendrovės „Swedbank“ skundus tenkinti, pareiškėjo uždarnosios akcinės bendrovės „G4S Lietuva“ skundą tenkinti iš dalies.

Panaikinti Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos 2012 m. gruodžio 20 d. nutarimo Nr. 2S-15 1, 2.1., 2.2., 2.3, 2.4 punktus ir grąžinti bylą Konkurencijos tarybai papildomam tyrimui atlikti.

Likusių Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. birželio 18 d. sprendimo dalį palikti nepakeistą.

Nutartis neskundžiama.

Teisėjai

Artūras Drigotas

Ramūnas Gadliauskas

Virginija Volskienė